

INVESTOR

Luksusautod lähivad lennult kaubaks

Kui keskklassi autode müük läheb halvasti, siis luksusautode müük on seevastu näidanud rekordilisi numbreid. ▶16-17

KAUBANDUS

Maximat üllatas Eestis umbkeelsus

Maxima Eesti tegevjuhi **VAIDOTAS PACESA** sõnul oli ettevõttele üllatus, et niivõrd paljud inimesed Eestis ei oska eesti keelt. Teistes riikides sellist keeleprobleemi polnud. ▶6-7

Äripäev

Neljapäev, 21. märts 2013
nr 56 (4713) **2,50 eurot**

↑ **EUR/USD**
1,2945

↓ **USD/EUR**
0,7725

↓ **EUR/SEK**
8,3374

↑ **NordPool**
57,18

↑ **Euribor**
0,335%

Jäämurdja

▶ Esimese Eesti börsifirma saab Premia Foods peagi oma juhatuse esimeheks naise, Katre Kõvaski, kes on kolleegide sõnul tehtud kõvast ja erilisest puust. ▶4-5

PREMIA Foodsi jäätisevalikust on Katre Kõvaski lemmikud Väike Tom ja "Eriti rammusa" sarja tooted.

FOTO: MARKO MUMM/MEEDIAFOTO

EHITUS

Eesti betoonifirma Soome hiigelpjektis

Helsingi Vantaa lennujaama viiva raudtee ehitus annab tööd ka Eesti E-Betooni juhtidele, kes valmistas kaarekujulised laelemendid. Leping annab ettevõttele tööd aastaks. ▶8-9

TURUNDUS

Kuidas teha ise turu-uuringut

Kui ettevõtte suudab täpselt sõnastada probleemi, mida tahtakse uurida, siis on kõige tähtsam samm turu-uuringu oma jõududega tegemise teel juba astutud. ▶10

TÖÖSTUS

Päiksepaisteline ilm meelitab grillima

Lihatöösturid loodavad, et tänavu tuleb grillihooaeg päikseline, sest vaid soojal suvel õnnestub šašlõki ja grill-liha müügiga natukeneigi miinusesse kippuvat kasumlikust parandada. ▶12-13

KOLUMN

„Euroopaliku ettevõtluse esmane ülesanne on luua endale ise töökoht.“

Tallinna Kaubamaja ASI juhatuse esimees Raul Puusepp näeb eestlaste hädas selles, et nad ei ole kuigi ettevõtlikud. ▶14

ÄRIPÄEV 21. märts 2013

toimetaja Vilja Kiisler, tel 6670 150, e-post vilja.kiisler@aripaev.ee

REPLIIK

Tundmatu börsijuht

Tallinna börsi uus juht Rauno Klettenberg on avalikkusele täiesti tundmatu nimi. 16 aastat finantssektoris töötanud Klettenberg alustab tööd 8. aprillil.

BÖRSI uuest juhust Rauno Klettenbergist saab ka Eesti Väärtepaberikeskuse nõukogu esimees.

PÄEVA FAKT

4,3

PROTSENTI muutus statistikaameti andmetel tööstustoodangu tootjahinnaindeks 2013. aasta veebruaris võrreldes eelmise aasta veebruariga.

AJALOO ILU

Aasta maanteeameti suusareiside skandaalist

21. märtsil 2012 lahvas Äripäeva veergudel maanteeameti juhtide maksumaksja raha eest tehtud suusareiside skandaal, mis viis maanteeameti peadirektori Tamur Tsätko ametist lahkumiseni ning ameti juhtkonna väljavahetamiseni. Maanteeameti juhtide lõbureise kajastavate artiklite eest sai ajakirjanik Piret Reiljan tänavu Bonniereri preemia. **Hetkeseis.** Endine maanteeameti peadirektori asetäitja Margus Suik sai hiljuti kasutatud rõivaste sorteerimise ja müügiga tegeleva Humana Sorteerimiskeskuse tegevjuhiks.

HOMME

Millised Euroopa Liidu rahvuslikud lennufirmad on kasumis?

LOE ÄRIPÄEVAST

TEGIJA

Jan Palmér

lubab Estonian Airi kohta uudiseid

Täna kella poole kaheks on Eesti rahvuslik lennufirma ajakirjanikud kokku kutsunud, et neile vahendamiseks uudiseid pakuda. Edastatud info tonaalsuse järgi on Estonian Airi juhil Jan Palméril ja nõukogu esimehel Erkki Raasukesel ette kanda häid sõnumeid. Neid on ka

hädasti vaja. Kasumit poleks ju talvekuudel päris vajagi, aga tahaks näha, et muutus viib paremuse poole, ja juhtidel on kindel tegevusplaan paigas. Olukord, kus isegi eestlased ei julge kaugema aja peale rahvusliku lennufirma piletit osta, vajab hädasti pööret.

ILLUSTRATSIOON: ANTI VEERMAA

JUHTKIRI

100 000eurone hoius peab puutumatuks jääma

Küprose parlamendi viimane otsus lükata tagasi pangahoiuste maksustamise idee, mille pakkusid välja rahvusvahelised laenuandjad kümne miljardi eurose abipaketi rakendamise eeldusena, lükkab väga kiiret otsust vajava probleemi lahendamist vastutustundetuks edasi.

Äripäev leiab, et Küprosel hoiustajate raha kallale minekuga on euroala liidrid tekitanud valusa usalduskriisi, mille tagajärgi ei õnnestu likvideerida väga pika aja jooksul. Tekitatud kahju seisneb niigi hapra usalduse hävitamises.

Hoiuste tagamise kinnitamine 100 000euroses mahus oleks pidanud eurogrupi esindatud seisukohtades olema kindel algusest peale, et vältida paanikat ja pangajooksu teket. Koorma ladumine väikehoiustajate õlgadele oli vigane, mida on õigem kohe tunnistada – ja siis parandada.

Suurhoiustajad jagagu vastutust. See ei tähenda, et suurhoiustajaid ei võiks tekkinud olukorras vastutajate ringi kaasata. Küprose olukord on eriline ning eriline olukord nõuab ka erilisi lahendusi. Riigis, kus pangandussektor moodustab ligikaudu 800 protsenti riigi SKPst, on see tegelikult ainus reaalne võimalus panna vastutama need, kes on finantssektori krahhi äärele viinud suurtootlusest siamaani tegelikku kasu saanud.

CEPS-mõttekoja juht Daniel Gros on välja pakkunud, et suurematelt hoiustajatelt võiks lõigata ka kuni 20 protsenti, sellal kui Küpros ise on seni kaitsnud seisukohta, et üle 10% ei tohiks suurhoiustajatelt võtta. Ka poleks paha lasta vähemasti osa Küprose panku lihtsalt pankrotti minna, et päästa riik, mis muutub ilma abipaketita kiirelt toimimisvõimetuks.

Eesti huvides on, et Küpros oma pääste-

”

Euroala liidrid on tekitanud valusa usalduskriisi.

paketi saaks, sest ühe euroala riigi pankrot või Küprose väljakukkumine euroalast poleks mitte probleemide lahendus, vaid kontrollimatu ahelreaktsiooni algus. Hirmujutud Kreekaga seoses on kõigil veel värskest meele ning mitte ühegi euroala riigi huvides pole usaldamatuse ja määramatuse suurendamine.

Kaalul on palju enam kui vaid Küprose tulevik. Küprose juhtum toob taas ilmsiks euroala loomisel tehtud vead, samuti need vead, mis tehti Saksamaa ja Prantsusmaa initsiatiivil finantsstabiilsuse tagamise mehhanisme luues, et tagada oma suurpankade võetud hiigelriskid. Saksamaa praegusel jäikusel Küprose suhtes on aga paraku eelkõige sisepoliitilised põhjused, sest valimised on lähedal ning Saksa maksumaksja on väsinud “kõige ja kõigi” pidevast aitamisest.

Teiselt poolt aga on EFSFis ja ESMis siiski meie raha, mida ei pea käiku laskma kergel käel. Ka eurogrupi läbirääkijad, kellel peaks Kreeka kogemus veel hästi meele olema, oleksid pidanud asuma läbirääkimistesse Venemaaga – mida Küprose kriis lööb kõige valusamalt – selle asemel et valida ultimatiivne suhtlemisviis.

Küprose ärimudeli aeg läbi. Tekkinud olukorra lahendamisel oleks üks võimalus ka kaasata investeerimispanku, kes võiksid emiteerida struktureeritud võlakirju, mida teenindataks Küprose maagaasimaardlatest ammutatava maagaasi müügist. Ainsa abinõuna ei pruugi sellest piisata, kuid toetava meetmena tasub kaaluda.

Lõpuks tuleb ilmselt nii Küprosel kui ka kogu Euroopal mõista, et maksude optimeerimisele orienteeritud ja vähemasti osaliselt rahapesu tunnustega ärimudel, mis Küprosel pikalt nii edukalt toimus, on oma aja ära elanud.

Alati parim! A-Tolliagentuur on Eesti suurim Intrastati ja pakendi-aruande vormistaja!

**Tollideklaratsioon
6,2 minutiga!**

www.a-tolliagentuur.ee
tel. 655 0703

A-Tolliagentuur

oscarrehvid

www.oscarrehvid.ee

Partner, keda võib usaldada!

• Rehvide vahetus ja remont
• Rehvihoitell
• Vanarehvide kogumine

Tallinn, Pärnu, Tartu, Rakvere

ÜTLES

» Margus Venelaine: Eks parematel aegadel tuleb siis natuke rasva koguda.

Asi Rakvere Lihakombinaat äridirektori sõnul on loomakasvatatal looma ja sööda hinna muutuse ajalise nihke tõttu paratamatult kahjumlikke aegu. LOE LÄHEMALT LK 12-13

LÜHIDALT 3

21. märts 2013 ÄRIPÄEV
toimetaja Ave Lepik, tel 667 0173, e-post ave.lepik@aripaev.ee

Elering tõstis juhtide palka 14 protsenti. Tase kippus teistele alla jääma

Ä MARTA JAAKSON
marta.jaakson@aripaev.ee

Riigile kuuluva elektrivarustaja Eleringi nõukogu esimees Timo Tatar tõi juhtkonna palgatõusu põhjuseks võrreldavate firmade palgataseme.

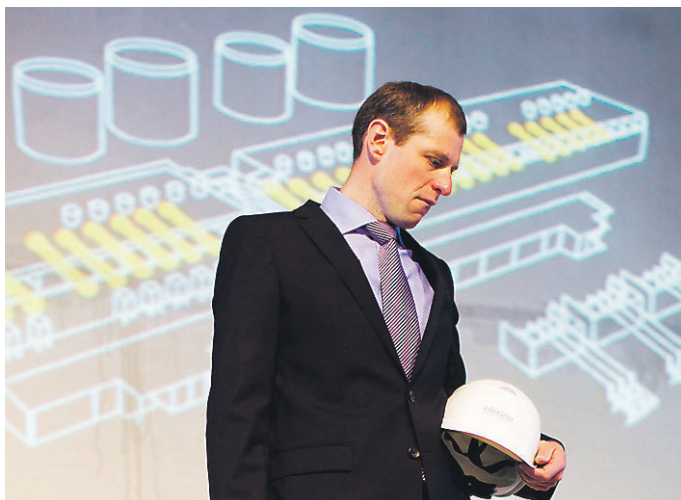
Eleringi juhatuse ja nõukogu liikmete sissetulek tõusis aastaaruande järgi eelmisel aastal 13,7%, selgus ettevõtte aastaaruandest.

“Nõukogu lähtus oma otsuses Fontese uuringust, mille kohaselt olid Eleringi juhatuse liikmete palgad keskmiselt 20 protsenti madalamad kui võrreldavates teistes Eesti ettevõtetes,” selgitas Tatar. Tema sõnul said nõukogult ettevõttele seatud strateegilised eesmärgid ühingu tegevusele alates investeeringutest kuni elektrituru arendamiseni täidetud. “Lisaks korraldab ettevõtte erakordselt mahukat investeeringute programmi,” märkis Tatar.

Eleringi juhatuse liige ja finantsdirektor Peep Soone viib praegu puhkusel ning ei olnud eile valmis vastama.

Eleringi aastaaruandes oli kirjas, et juhatuse ja nõukogu liikmete sissetulek kasvas 205 000 eurolt 233 000 eurole, see sisaldab põhitasusid, lisatasusid, preemiaid ja puhkusetasusid.

Isikute kaupa pole palgatõus välja toodud. Erinevalt Eesti Energiast ei ole juhatuse liikmete töötasud persooniti aastaaruandes välja toodud. Küll aga on teada, et 2011. aastal teenis juhatuse esimees Taavi Veskimägi 79 315 eurot ning liikmed Peep

ELERINGI juhatuse esimees Taavi Veskimägi teenis 2011. aastal ligi 80 000 eurot, kuid mullu tema töötasu suurenes. FOTO: RAUL MEE

Soone ja Kalle Kilik vastavalt 50 429 ja 50 440 eurot.

Eleringi töötajate keskmine töötasu kasvas 2012. aastal küll vaid 2,5%, kuid ulatus muljetavaldava 1749 euronni kuus (20 988 eurot aastas).

Aruandes märgitakse, et Eleringi keskmine töötajate arv oli 2012. aastal 145, tööjõu voolumus püsis ettevõttes väga väike (5% möödunud aastal) ja töötajate keskmine staaž suur (15 aastat).

Ettevõtte sõnul on edu järjepidevuse tagamiseks kriitilise tähtsusega järelkasv ja töötajate areng. “Teeme koostööd Eesti ülikoolidega ning pakume üliõpilastele põhjalikku praktikaprogrammi. Valdav enamus (82%) meie töötajast on kõrgharidusega ning mitmed ühendavad töö õpingutega,” seisab aruandes.

Ä Taust Läheb suureks investeeringuks

ELERING teenis möödunud aastal 109 miljoni eurose käibe juures 35 miljonit eurot kasumit. Kogu puhaskasumi lubab Elering suunata investeeringuteks. **INVESTEERIDA** on 2013. aastal plaanis 209 miljonit eurot, millest enamik läheb Estlink 2, Estlink 1 ja avariiseireelektrijaama projekti rahastamiseks. **VABU RAHALISI** vahendeid oli 2012. aasta lõpu seisuga 24,0 miljonit eurot. Lisaks on Eleringil kasutamata 110 miljoni eurone laenuulimiit ning Eesti ja Soome vahelise elektrilise ühenduse Estlink 2 ehitamiseks on saamata veel Euroopa Liidult 35 miljoni euro eest tagastamatut finantsabi.

Eestlastel vara vähevõitu

17 eurotsooni riigi elanike hulgast on Eesti kodanikud pea-aegu kõige vaesemad, näitas Rootsi majanduslehe Dagens Industri avaldatud statistika.

Ajaleht avaldas Credit Suisse'i ja Oxfordi Ülikooli koostatud nimekirja euronriikide elanike netovara väärtuse kohta 2012. aastal. Sealt selgub, et vaid Slovakkia inimesed on Eesti inimestest vaesemad. Eesti kodanikul on keskmiselt vara 21 000 euro väärtuses.

Lisaks selgus, et mitme Euroopa kriisiriigi kodanikud on rikkamad kui sakslased, kes ELi suurriigina peavad aga esimesi välja aitam.

Saksamaa hoiab infot kinni. Leht kirjutas, et euronriikide keskpangad on kogunud infot majapidamiste varakuse kohta alates

Ä Võrdlus Luksemburglasel enim vara

keskmine majapidamise vara (mediaanvara) 2012, tuh eurodes

Luksemburg	215 (119)
Prantsusmaa	206 (63)
Belgia	181 (93)
Itaalia	165 (96)
Austria	139 (63)
Saksamaa	135 (33)

Sloveenia	45 (24)
Eesti	21 (11)
Slovakkia	19 (11)

ALLIKAS: CREDIT SUISSE

2006. aastast. Osa maid, nagu Itaalia, Hispaania, on juba avaldanud oma info, kuid Saksamaa Bundesbank on eelistanud oodata – analüütikute väitel on põhjuseks see, mida uuring näitab.

Saksamaa on nimelt kaugel sellest, et teda eurotsooni rikkamaiks riigiks saab nimetada – ja see on info, mis ei peaks avalikuks tulema enne, kui Küpros oma abiraha kätte saab.

Suurpank Credit Suisse'i andmetel on sakslastel netovara keskmiselt 135 000 euro väärtuses, mis tähendab, et kuues riigis elavad inimesed nendest jõukamalt.

Edetabelii tipus on Luksemburg ning kõige all Eesti ja Slovakkia. Küprose, Hispaania, Kreeka ja Portugali elanikel on vara 60 000 ja 87 000 euro vahel.

ARIPAEV.EE

EfTEN maksab dividende

Suurettevõtjate loodud ja 100 miljoni eurose mahuni kasvanud EfTEN Kinnisvarafond maksab taas omanikutulu.

5. aprillil toimuval kinnisvarafondi aktsionäride koosolekul teeb nõukogu ja juhatuse aktsionäridele ettepaneku maksta dividendideks 1,4 miljonit eurot jaotamata kasumist ning määrata fondivalitsejale edukustasu 15 300 eurot.

Samuti tutvustatakse koosolekul fondi tähtaja pikendamist tingituna fondi uut äriplaani ning põhikirja.

EfTEN Kinnisvarafond sai mullu ühe märkimisväärsema investeeringu teise pensionisamba fondidelt. EfTEN Capitali tegevjuhi Viljar Arakase sõnul kaasatakse aprillis veel 10 miljonit eurot ning enamik sellest tuleb pensionifondidelt.

Möödunud aastal maksis fond dividende 395 000 eurot.

ARIPAEV.EE

AUTOMÜÜK

Euroopa automüük sõidab ikka allamäge

Erinevalt Eestist jätkas uute sõidautode müük euroliidus veebruaris jätkuvalt langust. “Seejuures on kummaline, et üks vanadest turgudest – Suurbritannia – jätkuvalt tõuseb, eelmise aastaga võrreldes koguni 10%,” kommenteeris Autode Müügi- ja Teenindustestvõtete Liidu juht Arno Sillat. Eestis kasvas müük veebruaris umbes kümnendiku võrra.

EHITUS

Kliinikum sõlmis 57miljonilise lepingu

Tartu Ülikooli Kliinikum ja AS Ehitusfirma Rand ja Tuulberg ning OÜ Astlanda Ehitus sõlmisid Maarjamõisa meditsiinilinnaku teise ehitusjärgu ehitamise lepingu. Ehitusmaksumus koos käibemaksuga on umbes 57,3 miljonit eurot. Teise ehitusjärgu üks tähtsamaid eesmärgi on moodsa onkoloogiakeskuse rajamine.

Maag Lihatööstus tegutseb Eesti turul alates 1994. aastast. Täna on ettevõtte arenenud rahvusvaheliseks ettevõtteks, mille põhitegevusalaks on lihatoodete tootmine ja turustamine.

Maag Lihatööstus AS ja Maag Konservitööstus AS otsib

TEGEVJUHTI

PEAMISED TÖÖÜLESANDED:

- Ettevõtte huvidest lähtuv igapäevane tegevuste juhtimine, planeerimine ja koordineerimine
- Püstitatud eesmärkide saavutamine tuginedes ettevõtte poliitikale
- Tegevuste perspektiivide hindamine
- Ettevõtte esindamine avalikkuse ees
- Finantsaruandluse eest vastutamine

OOTUSED KANDIDAADILE:

- Juhtimiskogemus
- Arusaam tootmisjuhtimisest, müügiotsustest ja valdkonna konkurentsi olukorrast
- Oskus töötajaid motiveerida ja seeläbi tulemusi saavutada
- Eesti ja inglise keele oskus (kasuks tuleb soome - ja vene keele oskus)

ETTEVÕTE PAKUB OMALT POOLT:

- Kogemust ja karjäärivõimalust rahvusvahelises ettevõttes
- Väljakutseid vaheldusrikas töökeskkonnas
- Eneseteostusvõimalusi

ASUKOHT:

Kirimäe - Rakvere - Tallinn

Lisainfo: info@maag.ee
www.rannarootsi.ee

Ootame CV-d ja motivatsioonikirja kuni 05.04.2013 e-posti aadressile info@maag.ee

”Sirje Potisepp: Mina julgen ka seda välja öelda, et Katre oli turundusjuhi positsioonist välja kasvanud.

ÄRIPÄEV 21. märts 2013
toimetaja Ave Lepik, tel 667 0173, e-post ave.lepik@aripaev.ee

Toiduainetööstuse liidu juht Katre Kõvaski tõusust Premia Foodsi juhiks.

PERSOON

Premia uus juht annab ette tormleva tempo. Katre Kõvask tahab võita

MARTA JAAKSON
marta.jaakson@aripaev.ee

Esimene Eesti börsifirma naisjuht Katre Kõvask on töökaaslaste ja lähikondsete sõnul tehtud erilisest puust, ühendades pragmaatilisuse, huumori ja korraliku pealehakkamise.

15. mail Premia Foodsi juhatuse esimeheks saav Katre Kõvask alustab meie kohtumisel kohe olulisest: jäätiseampst ei pääse. Muidugi on jutuks Premia, jäätis, pelmeenid – ja veidi ka tema ise.

”Minu argipäev on lihtne. Hommikul ärkan, sõidan tööle ja siis algavad koosolekud ja nõupidamised. Palju tuleb reisida. Tavaliselt olen pool aega Eestis ja pool aega siit ära,” kirjeldab viimaseid nädalaid Premia turundusdirektorina töötav Kõvask. Suhtlemist on palju ning oskus erinevad inimesed ja nende mõtted kokku viia on Kõvaski üks eriuksusi. ”Meeskonnavaim on meil igal pool enam-vähem samaks kujundatud, aga väikesed kultuurierinevused on ikka, sellega peab arvesta-

Ä Kes on kes Katre Kõvask

LÕPETAS Tartu Ülikooli turunduse ja väliskaubanduse eriala 1998. aastal.

2000. aastal asus tööle Õsel Foodsi ning juba samal aastal tõi turule kaubamärgi Aura.

2006. aastast on ta ASI Premia Tallinna Külmhoone turundusdirektor ja juhatuse liige.

2009. aastast Premia Foods ASI juhatuse liige.

KÕVASK kuulub ka ASI Premia FFL, Saaremere Kala ASI nõukogusse ja OÜ Footsteps Management juhatusse.

2013. AASTA 15. mail asub Premia Foodsi juhatuse esimeheks.

PEREKONNASEIS: vallaline

ma,” märgib ta. Premia Foods tegutseb peale Eesti veel Lätis, Leedus, Soomes, Venemaal ning Rootsis, kus neil on kalakasvatus.

Premia on Kõvaski sõnul end erinevatesse riikidesse nii laiali ajanud, et see annab ainulaadse võimaluse ammutada eri kultuuridest uusi elamusi. ”Teinekord kuskil kaugel Eesti meediat lugedes jääb mulje, et Eesti ongi maailma keskpunkt,” räägib ta rõõmsalt.

Rõõm võitudest. Katre eelkäija, Premia Foodsi nõukokku suunduv Kuldar Leis kinnitab, et Premia kambavaim on eriline ja uutel tulijatel võib kohanemine olla keeruline – kuid kes sulandub, see naudib. Premia õhustiku loomine on tema sõnul suuresti Katre teene. ”Meil on ukseid alati lahti, selja taga sossutamist ei sallita. Ta on aus, otseütlev ja samas teistega arvestav,” iseloomustab Leis oma mantlipärijat. Kõvask on tema sõnul kodus pea igas valdkonnas. ”IPO ajal oli vahva kõrvalt vaadata, kuidas ta Premia finantsidest rääkis,” märgib Leis.

Reklaamiagentuuri Division kliendisuhte juht Aigi Sool, kes jagab Kõvaskiga nii kliendisuhteid kui ka armastust golfi vastu, räägib, et Katre puhul on võistlus alati omal kohal ja niisama ei lon-

gi nad väljakul kunagi, isegi siis, kui Aigi seda sooviks. ”Katre ütleb, et iga löök on oluline. Ja nii ma siis tänulikult võistlengi, enamasti õnnelikult kaotades,” naerab ta.

Kõvaski üheks iseloomujooneks peab Sool veel oskust tunda piiratud võidurõõmu. ”Kord sain temalt telefonikõne Jõelähtme golfiväljakult. Läbi suure rõõmukisa kostus vaid: ”Hole-in-one, hole-in-one!”,” meenutab Sool. ”Ta on tehtud väga erilist puust,” lisab Sool ja selgitab, et Katre on hingt sportlane. ”Ta peab võitma. Reeglid on olulised ja kokkulepped siduvad.”

Mingit jokutamist ei ole. Kõvaski lähikondsed kirjeldavad nagu ühest suust, et Katre on pragmaatiline ja tegus, jõuab kõike – tööd teha ja puhata, kui vaja. Kuldar Leis nendib, et Katre puhul ei ole mingit jokutamist, isegi ta kõnnak on niivõrd tormlev, et ei ole mõtet tema teele ette jääda. ”Kord koos kontserdil käies arvasin ma vaheajal, et võiks rahulikult jalutada nagu vanasti teatris, aga tema pani kiire kõnnakuga sealgi tempo sisse,” muigab Leis.

Leis kinnitab, et Kõvaskil on tänuväärne oskus hallata teemasid ja lahendada probleeme, mis jäävad tema valdkonnast välja. ”Naljaga pooleks öel-

PRESSIKONVERENTS Premias 7. märtsil, kus Kuldar Leis (fotol vasakul) teatas, et lahkub Premia juhi kohalt ja uueks juhiks saab Katre Kõvask.

FOTO: RAUL MEE

Ä Kommenteer Konkurent peab lugu

ENEL KOLK
ASi Balbiino turundus- ja kommunikatsioonijuht

Katre on naine, kes väärrib kuulamist ja kelle edu ning karjäär ei ole rajatud tühjale kohale, vaid samm-sammult välja võideldud.

Sõnaka ja karismaatilise-na jätab ta endast aruka inimese mulje, kellele võib usaldada nii valdkonna kui ka terve suure tööstuse juhtimise.

Ä Pane tähele Katre Kõvaski kaks soovitus algajale naisjuhile

ÄRA OLE EMOTSIONAALNE. "Pea tuleb hoida külmi!"

OLE PRAGMAATILINE JA ARGUMENTEERI HÄSTI. "See, kuidas sealt juba edasi läheb, on igas ettevõttes ja meeskonnas erinev."

Golfisse kiindunud

Katre Kõvask armastab sporti, noorena oli lemmik kergetõustik, praegu on ta selle vahetatud metsajooksu, golfi ja tennise vastu. Kuigi golfis on meesmängijate ülekaal, on Katre sõnul ka seal järjest rohkem naisi. "Tegemist on sellise mõnusa harrastusega, mis maandab hästi stressi, on tehniliselt väga keerukas ja vaimule päris suur pingutus. Kui golfirajal mängida üks suur mäng või pool rada, siis sealt ära tulles oled puhunud, sest su vaim on olnud kusagil mujal ja sa ei ole maadelnud argiküsimustega."

"Kindlasti julgustaksin naisi, kel on soov läbi lüüa – soovin neile julget pealehakkamist. Juhitöö ei ole kindlasti kerge, aga kui on vähegi eeldusi, tuleb endast kõik anda ja pühenduda," arutleb Kõvask.

Tal endal on kogemus ja õnn töötada kolleegidega, kes ei tõmba joont vahele ega ütle, et sina oled naine ja sina mees: olulised on sinu teadmised, kogemused, silmaring. "Praegu on Premias kõikide riikide peale kokku turundus- ja müügidirektorite hulgas selge naiste ülekaal, see on kuidagi loomulik asjade käik olnud ja mul on selle üle ainult hea meel," räägib Kõvask ja lisab, et samas on nad kõiki kandidaate kohelnud võrdse – ju siis on nii-moodi läinud.

Pole põhjust imestada, et Katre karjäär on nii kujunenud, kinnitab tema üks esimesi ülemusi Ösel Foodsi ajast, Olari Taal. "Õppisin teda tundma kolmteist aastat tagasi, kui ta oli mõne aasta eest ülikooli lõpetanud. Töötasime koos paar aastat," meenutab Taal. "Katrele kui selgelt oma valdkonnas domineerida soovivale, töökale ja uskumatult arukale tütarlapsel olid lahti kõik valikud. Ka see, et temast saab tõise firma tõsiseltvõetav juht," räägib Taal ning soovib Kõvaskile edu kõigis ettevõtmistes: "Katre, julge hundi rind on rasvane!"

”**Sõnaka ja karismaatilisena jätab ta endast aruka inimese mulje, kellele võib usaldada nii valdkonna kui ka suure tööstuse juhtimise.**

ASi Balbiino turundus- ja kommunikatsioonijuht Enel Kolk

TÖÖ

Lennuameti juht paneb ameti maha

Lennuameti peadirektor Koit Kaskel lahkub isiklikel põhjustel 4. aprillist ametist.

"Plaanis on võtta aeg maha, puhata veidi ja veeta rohkem aega perega," selgitas ametis 15 aastat töötanud Kaskel pressile saadetud teates.

Ametist lahkumine ei ole tema sõnul ootamatu ja toimub isiklikel põhjustel.

Uue juhi leidmiseks korraldab riigikantselei avaliku konkursi. Uue juhi ametisse nimetamiseni täidab esialgsel andmetel peadirektori ülesandeid lennuameti lennuliiklusteeninduse ja lennuväljade osakonna juhataja Kristjan Telve.

PÖLLUMAJANDUS

Balti teravilja töötlemise turul on uus liider

Leedu juhtiv teraviljatöötaja Malsena Plius omandas Läti jahutootja Rigas Dzirnavnieks, kirjutas toostusuudised.ee. Tehingu tulemusena saab Malsenast Baltimaade suurim teraviljatöötaja Malsena grupi ettevõtete käive suureneb 70 miljoni euron. Malsena omanik on Balti riikide ettevõtetesse investeeriv erakapitalifond Amber Trust.

"See tehing on hea näide, kuidas kohalikud tööstusgrupid jätkavad kasvu ning tugevdavad oma regionaalset konkurentsivõimet," ütles Porta Finance'i Tallinna esinduse juht Karl-Erik Kodu.

SPONSORLUS

Tallinna Sadama sponsorlus peatatud

Tallinna Sadama turundus- ja kommunikatsiooniosakonna juhataja Sirle Arro kinnitas, et alates detsembrist keskpaigast pole ettevõtete nõukogu sponsorlustoetusi jaganud, kirjutas Postimees. Pärast seda, kui majandusminister Juhan Parts (IRL) mullu detsembris Tallinna Sadamal sponsorluse ära keelas, pole riigifirma nõukogu ühtki uut toetamisotsust teinud.

THE AGE OF ANYTHING'S POSSIBLE HAS BEGUN

Stora Enso is the global rethinker of the packaging, paper and wood products industry. We always rethink the old and expand to the new to offer our customers innovative solutions based on renewable materials. Stora Enso employs some 30 000 people worldwide, its activities in Estonia include wood procurement, sawmilling and wood processing operations (Imavere, Näpi Saeveski), packaging material production and supporting services. See more at www.storaenso.com.

You have a good understanding of how IT systems are built and IT developers work. You have a diploma to prove it as well as IT related management experience. You have worked with ERP systems and are able to understand how the enterprises function, including how the budgets are made and finances calculated. You are a skilled negotiator – you are capable of building a vision of how the information technology of the sector should evolve and argue it. You have good written and spoken skills in Estonian and English. Russian and German skills are your advantage. You possess good social skills to interact with internal customers and teams that range across Europe. Experience in forestry industry is appreciated.

We offer you an opportunity to become a member of a wood procurement unit in a stable international company as an

IT PROCESS DEVELOPMENT MANAGER

The main goal of the position is to map Stora Enso's business processes and lead the development of IT-solutions in order to support the business on the way of becoming more effective.

In case you recognised yourself and you believe to be fit for this position, then apply through the job site or send your CV and motivation letter in English to krista.mots@manpower.ee **by no later than 31.03.2013.**

Time: full time | **Location:** Tallinn | **Contact person:** Krista Mõts, HR consultant
Telephone: 630 6565 | **Web page:** www.manpower.ee

des pean lähikuudel talle koos ametiga edasi andma ka delegerimisoskuse ja mitte-midagi-tegemise oskuse," nendib Leis.

Eesti Toiduainetööstuse Liidu juhataja Sirje Potisepp kinnitab, et Katre annab alati head nõu, mida võib usaldada. "Alguses tundus mulle kummaline, et ta on niisugune üdini-üdini positiivne, ta kogu aeg naeratab ja naeratab, ja samas ma ei saanud aru, kas ta on heatahtlik või see on lihtsalt viisakus. Aga peab ütlema, et Katre ongi äärmiselt positiivne," iseloomustab Potisepp. Ta tunnistab, et oli kuulnud Leisi soovist aktiivsest juhtimisest kõrvale astuda ning Katre tema mantlipärijana on tema hinnangul hästi loomulik valik.

Potiseppa sõnul ei saa naised endale lubada emotsioone, sest meestele meeldib öelda, et naised otsustavad tunnete baasil. "Kaugeltki mitte, kullakesed," pöördub Potisepp meeste poole ja lisab: "Katre on kindlasti üks nendest, kes emotsioonide baasilt ei tee ühtegi otsust, ta pigem kaalub. Mina julgen ka seda välja öelda, et Katre oli turundusjuhi positsioonist välja kasvanud," märgib Potisepp.

Kõvaski sõnul on tõde see, et Eesti ärimaastik on tõesti maskuliinne. Ent öelda, et see kõik on naiste süü või muuta seda kvootidega, ei ole päris õige.

KAUBANDUS

Eestis Baltimaade teravaim konkurents.

Maxima jõudis väikesesse kasumisse

Maxima Eesti tegevjuhi Vaidotas Pacesa sõnul on Eestis Balti riikide kõige teravam konkurents poekettide vahel, mis hoiab kaupmeeste kasumi väikse või jätab sootuks miinusesse.

Maxima jõudis eelmisel aastal väikesesse kasumisse, ütles Pacesa veebiportaali kaubandus.ee lugejate küsimustele vastates.

Eestis on kaubanduspinda üle 300 m² iga 1000 inimese kohta. Nii Rimi, Prisma kui ka Maxima on kõik õelnud, et plaanivad laieneda. Kuhu see laienemine lõpuks viib, kui ostujõudu pole? Sellist konkurentsi nagu Eestis pole tõepoolest ei meie lõuna- ega põhjannaabritel. Eestis on näiteks kaupluste müügi pinda enam kui poolteist korda elaniku kohta rohkem kui Lätis või Leedus. Ühest küljest on tarbijal hea valikuvõimalus, millistest kauplustest osta, ja terav konkurents hoiab ka hindu ohjes. Samas tähendab jaeturu küllaltki ühtlane jagunemine viie keti vahel seda, et tootjatega on väiksemate mahtude tõttu hindade üle keeruline läbi rääkida. Seetõttu töötab enamik jaekette kas kahjumi või väikese kasumiga, mis aga ei saa väga kaua kesta.

Kui suurt kasumit võtab Maxima? Räägitakse palju kaupmeeste rõõgatutest juurdehindlustest, kuid millised on need numbrid tegelikult? Kaupmeeste kasumid moodustavad Eestis headel majanduskasvu aastatel 1–3% käibest. Halbadel aastatel saadakse kahjumit. Toiduainetootjate rentaablusnäitajatele jäävad kaupluste kasumid reeglina mitu korda alla. Eks see näitabki kõige paremini, kui võrd pingeline meie ärivaldkonnas on konkurents Eesti väikesel turul, milline on keskmis-

ne juurdehindlus ja kui palju on kauplustel ruumi hindu hoida või langetada, ilma et kahjumit tekiks. Maxima oli 2011. aastal 8,3 miljoni euroga kahjumis, 2012. aastal teenisime väikese kasumi, täpse kasuminumbri avaldame lähikuudel.

Mitu toidupoe keti on alles 2020. aastal? Kas selle aja jooksul võib Eestisse tulla veel mõni välismaine kauplustekett? Me ei soovi ennustada, mitu ketti võib alles olla 2020. aastal. Eks aeg näitab. Seda, et Eestisse tuleb veel mõni välismaine kett juurde, on raske niivõrd väikese turu puhul uskuda. Pigem oleks loogiline, et kettide arv väheneb.

Millisena näete Maxima turuosa Eestis viie aasta pärast? Maximal on plaan olla tulevikus Eestis suurima turuosaga jaekett, nii nagu me oleme seda Leedus ning Lätis.

Miks Maxima tahab poodide kinnisvara omada? Pigem ei tahaks me kinnisvara omada, vaid tegeleda oma põhitegevusega, milleks on jaekaubandus. Paraku tuleb lähtuda kaubanduspindade rendimisest või ehitamisest sellest, mis on mingil hetkel ja kohas majanduslikult mõttekam. Kui on odavam rentida, siis rendime, kui ei, siis otsime võimaluse ehitada kauplus ise. Rendihinnad, ja seda eriti Tallinnas, on pahatihti niivõrd kõrged, et ei võimalda toidukauplustel ilma hindu oluliselt tõstmata kuidagi kasumlikult toimida. Igal juhul oleme huvitatud kõikidest ettepanekutest, kus pakutakse müügi pindu rendile või müügiüks.

Millised on Maxima Eesti suurimad probleemkohad? Ma olen oma Maxima-karjääri jooksul töötanud pea kõikides riikides, kus kontsern tegutseb, kuid vaid Eestis olen kokku puutunud sellise näh-

17,3
prosendi suurune oli Maxima teatel nende turuosa toidu- ja esmatarbekaupade müügis eelmise aasta lõpus, aasta varem oli see 15,4%.

Ford sulgeb tehase. Iga töötaja

Fordi Genki tehase 4000 osalise töötajaga töötajat saab 576 miljonit eurot hüvitist kokkuleppe raames, mis lubab USA autotootjal sulgeda 2014. aasta lõpuks selles Belgia linnas asuva tehase, kirjutas Reuters.

Eelmisel nädalal 4000 osalise töötajaga töötajaga sõlmitud kokkulepe laseb Fordil sul-

geda Belgias Genki linnas asuva tehase, kus praegu toodetakse Mondeo sedaani. Makstav 576 miljonit eurot tähendab keskmiselt 144 000 eurost hüvitist töötaja kohta. Läbirääkimised lahkumishüvitise üle Fordi ja tehase 300 täistööajaga töötaja vahel veel käivad.

Fordi makstav hüvitis jääb

siiski alla summale, mille General Motors kulutas 2010. aastal, et sulgeda tehase Belgia linnas Antwerpis. General Motors maksis 2500 tehasetöötajale kokku üle 407 miljoni euro – see teeb 156 595 eurot inimese kohta.

Ford teatas oktoobri lõpus, et kavatseb lisaks Genkis asuvalle tehasele sulgeda kaks tehast

Rehvide müük, paigaldus
ja hoiustamine

SOODUS!

VAATA KUMM.EE

Rästa 2a Tallinn 13425 +372 655 3556 info@kumm.ee

Parim koht
keelte õppimiseks!

INGLISE keel
VENE keel
jt. keeled

keeltekoool@link.ee
www.link.ee
50 37 869

MAXIMA Eesti tegevjuht Vaidotas Pacesa tunnistas, et ta on töötanud ka teistes Maxima tegutsemisriikides, kuid Eestis pole ta keeleprobleemi kohanud.

FOTO: RAUL MEE

tusega nagu keeleprobleem. Seda me ei oodanud, et niivõrd paljud inimesed Eestis ei oska eesti keelt.

Väga oluliste läbirääkimiste puhul ei anna Maxima võimalust kohtuda otsustajatega. Miks on see nii? Kõikidele läbirääkimistele, mida peame, lähevad töötajad, kes on oma valdkonnas otsustajad. Väga olulisi läbirääkimisi viivad läbi osakondade direktorid. Keskmiste tarnijatega peavad läbirääkimisi gruppide juhid. Väikeste tarnijatega ostujuhid. Muidugi võib juhtuda, et nende otsus ei ole tarnijale meeltmööda. Sellisel juhul on alati võimalus pöörduda ka tegevjuhtkonna poole.

Miks on Maxima süsteemis nii suur kaadrivoolavus? Kaadrivoolavus on iseloomulik jaekaubandussektorile nii kogu maailmas kui ka Eestis. Maxima ei erine siin oluliselt teistest suurema-

test jaekettidest. Loomes kaubandusturul küllaltki palju uusi töökohti ja kuna kogemustega töötajaid kipub Eestis nappima, siis tuleb meil inimesi kaubandustöökse ise ette valmistada. Seetõttu tuleb ka ette, et kõigile see amet ei sobi. Kaadri voolavus on aasta-aastalt vähenenud. Et see trend jätkuks, arendame pidevalt edasi oma motivatsioonisüsteemi. Nii on meil muu hulgas välja töötatud rahaline boonussüsteem klientide kiitva tagasiside korral, tasuta tootlustus teenindavale personalile ning preemiad töötajatele, kelle lastel on koolis head õpitulemused.

KAUBANDUS.EE

Ä Vaata veebist

Vaidotas Pacesale esitatud ülejäänud küsimused ja vastused

WWW.KAUBANDUS.EE

Enamik tootjaid hoidub hindu tõstmast

70% tööstusettevõteteid prognoosib, et ei tõsta lähikuudel hindu. Hinnalisa plaanib iga neljas tootja. Välisturule müüakse samas mullusest kõrgema hinnaga.

Veebruaris prognoosis ligi 70 protsenti Eesti Konjunktuuriinstituudi uuringus osalenud tööstusettevõtjatest, et lähikuudel müügihinnad ei muutu, vahendas majandusministeerium. Hinnatõusu nägi ette üle veerandi küsitluteest, suuremad ootused on jätkuvalt joogitootmises ning kummi- ja plastitööstuses. Toiduainetööstuses on olukord mõnevõrra rahunenud, veebruaris olid sektori esindajate hinnangud sarnased töötleva tööstuse keskmistele näitajatele.

Indeks kerkis 4,3%. Tööstustoodangu tootjahinnaindeksi muutus oli 2013. aasta veebruaris võrreldes eelmise aasta veebruariga 4,3%, eriti suure panuse sellesse andsid mäetööstus ja energiatootmine.

Tootjahinnaindeksit mõjutas veebruaris võrreldes eelmise kuuga keskmisest enam hindade tõus mäetööstuses ja toiduainete tootmises, samuti hindade langus elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamises ning metalltoodete tootmises.

2012. aasta veebruariga võrreldes mõjutas indeksit keskmisest enam hinnatõus elektri- ja soojusenergia ning toiduainete tootmises, samuti hinnalangus naftatoodete ning elektroonikaseadmete tootmises.

Eksportihinnaindeksi muutus oli 2013. aasta veebruaris võrreldes jaanuariga 1,3% ja võrreldes 2012. aasta veebruariga -0,7%. Impordihinnaindeksi muutus oli 2013. aasta veebruaris võrreldes jaanuariga 0,7% ja võrreldes 2012. aasta veebruariga -0,3%.

ARIPA.EV.EE

KAARDID ENNUSTAVAD
Tel 900 1727 • 24 h
Hind 1,09 €/min
Sooduspakkumine: www.ennustus.ee
Kätelt ennustamine veebis: www.hiromantia.eu

Äri teenuste rubriigi standardreklaam
42x26 mm hinnaga 15€
Reklaami tellimine: reklaam@aripaev.ee
Tel 667 0105 • faks 667 0200

ML-TRANSPORT
Osakoormate vedu tagaluukautodega TALLINN–HELSINKI–TALLINN

Enne kl 12 tellitud veos järgmisel tööpäeval sihtkohas!

tel: +372 505 5074
info@mltransport.ee

www.mltransport.ee

STATISTIKA

Eluaseme hinna tõus aeglustus

Eluaseme hinnaindeksi muutus oli 2012. aastal võrreldes varasema aastaga 7,3%, teatas statistikaamet. 2011. aastal oli aastakasv 8,5%.

2012. aastal võrreldes 2011. aastaga tõusid korterite hinnad 7,4% ja majade hinnad 7%.

Eluaseme hinnaindeksi muutus oli 2012. aasta IV kvartalis võrreldes III kvartaliga -1,4% ja võrreldes 2011. aasta IV kvartaliga 5,8%. Eelmise kvartaliga võrreldes langesid korterite hinnad 2,8% ning majade hinnad kerkisid 1,7%. 2011. aasta IV kvartaliga võrreldes on korterite hinnad tõusnud 4,6% ja majade hinnad 8,4%.

Eluaseme hinnaindeks näitab kodumajapidamiste poolt eluaseme soetamiseks tehtud tehingute ruutmeetrihindade muutust.

RIIGIHANGE

Vee-ettevõtjad ostavad ühiselt kütust

Eesti Vee-ettevõtete Liitu kuuluvad 22 ettevõtet kuulutasid mootorikütuse ühisostuks välja rahvusvahelise riigihanke, kus osalemiseks on aega aprilli lõpuni.

“Peamine hanke väljakuulutamise põhjus on ikka majanduslik – vee-ettevõtted loodavad ühishankega saada võimalikult soodsat hinda, hulgi ostes on iga kaup ja teenus ju odavam,” ütles EVELI tegevdirektor Vahur Tarkmees pressiteate vahendusel.

“Meil on tegelikult värske ja hea kogemus olemas – ligi 30 EVELI liikmesettevõtet tarbib praegu mulluse eduka ühishankega ostetud soodsat elektrienergiat.”

Ostetav mootorikütus on bensiinid 95 ja 98 ning nii suvine kui ka talvine diislikütus. Ühishankega liitunud vee-ettevõtete eeldatav aastane tarbitav mootorikütuste kogus on ca 750 000 liitrit.

neato™ **2 aastane garantii**

UUE PÕLVKONNA ROBOTTOLMUIMEJAD

Neato on võimas akutoitel imur, mis toimetab omapäi.

Ta kaardistab laserkiirte abil elamise ja koristab nii vaipkattega kui kõva põranda süstemaatiliselt toast tuppa liikudes. Kui akud tühjenevad, laeb masin end iseseisvalt ja jätkab tööd sealt, kus see pooleli jäi. Roboti saab seadistada töötama kindlatel kellaaegadel igaks nädalapäevaks, nii ei pea koristamise ajal ise kodus olema.

XV-15 **449 €**

XV-25 **519 €**

Smartpostiga saatmine üle Eesti tasuta!

SALONG JA HOOLDUS
E-R 9-18, L 10-15
Rannamõisa tee 15 / Oja 2
Telefon 621 7504

homeyard*
www.homeyard.ee

FORDI Genki tehase töötajad protestisid eelmise aasta oktoobris tehase sulgemise vastu. FOTO: AFP/SCANPIX

Suurbritannias, et vähendada Euroopas teenitavat kahjumit.

Nii Ford kui ka General Motors teenisid mullu Euroopas 1,8 miljardi euro suuruse kahjumi. Ford ennustab tänavuseks kahjuminumbriks 2 miljardit eurot.

Ettevõtte juht Alan Mulally sõnas, et ei välista edasist tootmismahu vähendamist ja muid

meetmeid juhul, kui olukord Euroopas veelgi halveneb.

Fordi tehaste sulgemise otsusele järgnesid vihased protestid Saksamaal Kölnis, kus paikneb Fordi Euroopa tootmise baas. Novembris põletasid 170 protestijat rehve ja viskasid politsei poole ilutulestikurakette.

ARIPA.EV.EE

ÄRILAEN INTRESSIGA ALATES 8% AASTAS!

PERSONAALNE • PAINDLIK • KIIRE

Tutvu täpsemalt tingimustega www.bigbank.ee, vajadusel pea nõu meie spetsialistidega.

1333

www.bigbank.ee/arilaenuid

BIGBANK
NII LIHTNE SEE ONGI

TÖÖSTUS

Eesti raudbetoon Soome tunnelis. Suurprojekt

INGA JAKOBSON
inga.jakobson@aripaev.ee

E-Betoonelement on osaline Soome suures raudteehituse projektis, mis ühendab põhjanaabrite pealinna Vantaa lennujaamaga. Tehingu hinnaga jätab betoonitootja saladuseks, märkides, et see jääb 1 ja 5 miljoni euro vahele

“E-Betoonelementidele on tehing mitmeski mõttes märkimisväärne,” rääkis E-Betoonelementi juht Vaido Leosk. “Tegu on suure projekti ja pikaajalise tootmisega,” selgitas ta ja lisas, et see võimaldab tasakaalustada tootmist. Leping sõlmiti eelmise aasta detsembris ja tööd kestavad ligikaudu aasta.

Leoski arvates teadvustab Soome ehitus- ja elementitootmise sektor Eestist paremini ühtlase tootmisvoo mõju üldisele efektiivsusele. “Eesti turu projektid on tihti väga kokkusurutud tähtaegade ja pingelised ega võimalda tootmist optimaalselt kasutada,” märkis ta.

Uus kogemus uue tootega. E-Betoonelement tehingu täpset summat avalikustada ei soovinud. “Jääb miljoni ja viie miljoni vahepeale,” ütles Leosk.

Etevõtte turunduspetsialist Mari-Liis Tenno lisas, et kahjuks pole neil õigust lepingu detaile täpsemalt avaldada. “Selle projekti puhul sõlmis E-Betoonelement lepingu oma sõsarettevõttega, mistõttu me konkurentide ja hangete teemat ei kommenteeriks,” ütles ta.

Leoski sõnul on koostöö neile uus kogemus. “Tegu on infrastruktuuri projektiga. E-Betoonelement ei ole infrastruktuuri projektidele Soome varem elemente tarninud,” rääkis Leosk. E-Betoon-

”Eesti turu projektid on tihti väga kokkusurutud tähtaegade ja pingelised ega võimalda tootmist optimaalselt kasutada.

E-Betoonelementi juht Vaido Leosk. FOTO: RAUL MEE

elementi jaoks on sisuliselt tegemist ka uue tootega. “Usun, et selle projekti kogemused leiavad rakendamist ka tuleviku tunneliprojektides nii Eestis kui ka Soomes,” ütles Leosk.

Happeline pind tegi projekti kallimaks. Tenno selgitas, et kaitsetunnel kujutab endast kalju sisse lõhatud tunnelisse omakorda monteeritavast raudbetoonist tunneli konstruktsiooni rajamist. Ta lisas, et see kaetakse ka spetsiaalse membraaniga.

Tema sõnul on tööd Parma OYga jagatud nii, et kahe umbes 750 meetri pikkuse paralleelse kaitsetunneli konstruktsiooni seinalelementid valmistab ja tarnib Parma OY ning tunneli lae kaar-

elementid AS E-Betoonelement. “Meile teadaolevalt sellel lõigul teisi tarnijaid ei ole,” lisas Tenno. Helsingi-Vantaa lennujaama raudtee valmib 2015. aastaks ja selle ehitamine maksab 675 miljonit eurot. Algselt hinnati lennujaama viiva metroo maksumuseks 655 miljonit eurot.

Helsingi-Vantaa lennujaama Helsingiga ühendava raudtee projekt muutus kallimaks, kui lennujaama maa-alune pind osutus eeldatust hapelisemaks. Põhjus on lennukite glükoolil põhinevate jäätõrjevedelike agressiivsed lagunemisproduktid, mis lühendavad konstruktsioonimaterjalide eluiga.

Asjaolu tekitas vajaduse kavandada lennujaama territooriumi alusele tunnelilõigule kaitserajatis.

ÄRIPÄEVA KOOLITUS

UUS!

23.–24. aprillil

STRESSI JA PINGETE JUHTIMINE

Kuidas tulla toime emotsionaalsete pingetega enda sees ja enda ümber?

Koolitaja on **SIRJE TAMMISTE**

Koolituse hind on 449 eurot (km-ga 538,8 eurot).

Täpsem programm aadressil
www.koolitus.aripaev.ee

Äripäev

Info ja registreerimine telefonil **667 0100**, elektronposti aadressil **koolituskeskus@aripaev.ee** või koduleheküljel **www.koolitus.aripaev.ee**

TÖLGE

Stora Enso on globaalne ettevõtte, kes tegutseb pakendi-, paberi- ja puidutööstuses. Mõtlemine uuenduslikult pakkumaks oma klientidele innovaatilisi lahendusi taastuvast materjalist. Stora Enso on tööandja 30 000 inimesele üle maailma. Meie tegevus Eestis hõlmab puidu hankimist, saeveskeid ja puidutööstlust (Imavere, Näpi Saeveski), samuti pakkematerjalide tootmist ja tugitegevusi. Vaata lähemalt www.storaenso.com.

Sul on hea ettekujutus IT-süsteemide toimimisest ja IT-arendajate tööst. Sul on selle tööstuseks diplom ja IT-juhtimise kogemus. Oled töötanud ERP-süsteemidega ning võimeline mõistma, kuidas ettevõtte funktsioneerivad, k.a kuidas koostatakse eelarveid ja tehakse finantskalkulatsioone. Oled vilunud läbirääkija – võimeline looma visiooni, kuhu selle sektori IT peaks arenema, ning suudad seda põhjendada. Sul on head eesti ja inglise keele oskus nii kõnes kui ka kirjas. Vene ja saksa keele valdamine annab Sulle eelise. Sul on head sotsiaalsed oskused suhtlemaks sisekliendi ja meeskonnaga, kes asub üle Euroopa. Metsandussektori kogemus on teretulnud.

Pakume Sulle võimalust saada stabiilse rahvusvahelise ettevõtte puiduvarumise liikmeks

IT-PROTSESSIDE ARENDUSJUHINA

Ametikoha põhieesmärk on Stora Enso äriprotsesside kaardistamine ja IT-lahenduste arendamise juhtimine toetamaks äriprotsesside tõhustamist.

Kui tundsid end ära ning usud end sobivat kõnealusele positsioonile, siis kandideeri töövahendusportaalil või saada oma ingliskeelne CV ja motivatsioonikiri aadressil krista.mots@manpower.ee hiljemalt **31.03.2013**.

Tööaeg: täisaeg | **Asukoht:** Tallinn | **Kontaktisik:** Krista Mõts | **Tel:** 630 6565 | **Koduleht:** www.manpower.ee

VAJALIKUD lae kaarelemendid valmivad Eestis ja leiavad kasutust Soomes tunneliehitusel.

FOTOD: E-BETOONELEMENT

Ä Kommenteer Eesti tootjatel on eelis

JAAAN LUTS
Tartu Maja ehk TMB Asi juht

5 miljonit on täitsa reaalne, aga märkimisväärne number. 1 miljon on selline keskmine. Enamik lepinguid Soomega ongi vahemikus 0,5–5 miljonit, aga 5 miljonit on juba suur number.

Suurem osa meie ettevõtte tellimustest on eksport. 2011. aastal läks umbes 75% meie toodangust välismaale, 2012. aastal 65%. Lõviosa ekspordist läheb Rootsi, üle 50%. Soome on teisel kohal, sealt tuleb meile rahaliselt aastas kokku ehk umbes 5 miljoni kandis. Varem oli see number suurem, 7–8 miljonit. Nüüd on aga Rootsi kasvunud ja Soome vähenenud.

Eesti tootjatel on eelis eridetaile vajavates projektides. Need on tavaliselt keerukamad, ei ole standardsed. Tavalise toote puhul on transpordikulu nii suur, et isegi lihtsa ja odava toote hind tõuseb pea kaks korda ja raske on konkureerida.

Eritellimuse või keerukama toote valmistamine võtab rohkem inime jõudu ja ehk on ka materjal määrav hinnategur. Igal juhul on seal suhteline transpordi osakaal väiksem ja Eesti tootjad on konkurentsi-võimelisemad.

Prototroni raha tahab 57 nutikat ideed

Prototüüpide loomiseks elu kutsutud rahastu Prototron kogus kolmandas taotlusvoorus 57 ideed.

Rahastust loodavad projektid nii tänavate lõõkaukude parandamiseks kui ka kasulike otsuste tegemiseks elektriturul.

Tehnopoli juhatuse liige Pirkko Konsa kommenteeris, et Eestis ei looda uusi tooteid ainult IT-s. "Nutikad ideed teki- vad käsikäes ühiskonnas esinevate probleemidega," ütles ta. "Silma paistsid näiteks lahendused, mis muudaksid kevadiste lõõkaukude lappimise kiireks ja kuluefektiivseks, aitaksid tarbijatel teha tarku otsuseid avanenud elektrituru tingimustes või hoopis lühendaksid arstiootejärjekordi," kommenteeris ta.

Kõik võib ebaõnnestuda. Swedbanki ettevõtete panganduse juht Robert Kitt ütles, et ükski idee pole kaitstud ebaõnnestumise eest. "Kuid olen veendunud, et katse-eksitusmeetod on palju kestlikum, kui pseudoteadusliku planeerimise abil tehtud revolutsioonilised muudatused," lausus ta. Kitt lisas, et seetõttu ongi prototüüpide loomise võimaldamine edasiviiv.

Enim taotlusi laekus elektroonikas ja mehhaanikas (19 taotlust) ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogias (14). Keskonnatehnoloogias esitati rekordilised 10 taotlust.

Laekunud taotlusi hindavad eksperdid ja 16. aprilliks selgub, milliste projektide eluviimist Prototron rahastab.

ARIPAEV.EE

Ä Mis on mis E-Betoonement osaleb Soome projektis

TARNIB kaitsetunneli tarbeks kokku umbes 800 suurt kaarelementi ja umbes 100 väiksemat. Suure kaarelemendi pikus (sille)-laius-kõrgus on 7,64 x 2,47 x 2,53 meetrit ja mass 11,5 tonni elemendi kohta. Elementide summaarne mass on natuke üle 10 000 tonni.

KUULUB koos sõsarettevõt-

te Parma OYga Consolis OY AB gruppi.

VALMISTAB kaitsetunneli Kehäratale, mis on Helsingi lähipiirkonna kaheksajaline reisirajate transpordiks ehitatav raudtee kogupikkusega 18 km. Kehärata avatakse juulis 2015. Projekti eelarve on kasvanud 675 miljonile eurole.

Euroopa survestab Küprost. Vaja on alternatiivi

Ä ROMET KREEK
romet.kreek@aripaev.ee

Euroopa poliitikud kaaluvad, kui karmilt survestada Küprost. Sealsed parlamendisaadikud lükkasid tagasi kava, mis oleks lubanud minna hoiustajate raha kallale, vahendas Bloomberg.

Luksemburgi rahandusminister Luc Frieden kutsus 17 euroala riigi ministrid esimesel võimalusel uut päästepaketti kokku panema. "See ei ole hea tulemus. Peame leidma alternatiivid, kuidas pakett läbi rääkida," ütles Frieden.

Küprose rahandusminister Michael Sarris lendas Moskvasse finantsabist rääkima. "Mõist- sime, kui keeruline situatsioon on," ütles Sarris Financial Timesile. Küpros küsis Venemaalt 2,5 miljardi euro suuruse laenule

KÜPROSE rahandusminister Michael Sarris käis Venemaal laenu-pikendust küsimas. FOTO: ITAR-TASS

viis aastat pikendust ja intressi langetamist.

Austria rahandusminister Maria Fekter ütles, et nad nõuavad, et Küpros osaleks ka ise päästmises, ja ähvardas, et mui-

du võib Euroopa Keskpank lõpetada Küprose pankade rahastamist.

Hollandi rahandusminister Jeroen Dijsselbloem ütles, et Küprose eitava vastusega oli arvestatud, et hoida ära negatiivsete efektide mõju euroalale.

Kui Küprose parlamendisaadikud olid ettepaneku tagasi lükanud, tervitas neid parlamendi ees rahvamass. Ettepanek kogus 36 vastuhäält, 19 jäi erapooletuks, mitte keegi ei olnud poolt.

Küprose väljapakutud eelnõus ei oleks kuni 20 000 euroste hoiuste omanikud raha kaotanud, 20 001–100 000 eurostelt hoiustelt oleks võetud ära 6,75 protsenti hoiustatud summast ja üle 100 000 eurostelt hoiustelt 9,9 protsenti.

Küprose pangad ja börs on suletud.

PRIVILEG
ainult Äripäeva lugejale

PRIVILEEG ON EKSKLUSIIVNE OSTUKESKKOND JUST SINULE, ÄRIPÄEVA LUGEJALE. Vaata pakkumisi privileeg.aripaev.ee

Väga Soodne

Platinum – koeratoitude absoluutne eliitklass

19.90-50.90 €

www.koeratoit.ee

Koeratoitude absoluutne eliitklass – Platinum naturaalne koeratoit. Väga soodne eripakkumine vaid Privileegi klientidele: Äripäeva tellijale 5 kg Platinum Adult Chicken vaid 19,90 eurot (tavahind 23,90 eurot) või 15 kg Platinum Adult Chicken 50,90 eurot (tavahind 60,90 eurot). Kulleriteenus on hinnas.

Vaata kõiki pakkumisi: privileeg.aripaev.ee

Proovi Äripäeva 6 nädalat ainult 10 € eest ja võida uus iPad Mini või MacBook Air!

Telli ja võida!

Kõigi tellijate vahel loositakse välja **62** suurepärase auhinda koguväärtusega üle **6500 €**.

www.aripaev.ee/proovi

TURUNDUS

Kuidas teha turu-uuringut? Võti on probleemi õiges sõnastuses

KAIRI KÄRNER,
"Logistika ja ekspordi käsiraamatu" peatoimetaja

JA KOB SAKS,
Ekspordi Akadeemia konsultant

Turu-uuringuks on kolm võimalust: teha ise, soetada valmisaruanne või tellida uuring. Mida rohkem turuinfot kogutakse, seda asjatundlikumaks muutub ettevõtte personal.

Kõige keerulisem on teha esimest uuringut, järgmised on juba lihtsamad. Millest siis alustada?

Turu-uuring annab vastused olulistele küsimustele, mis tekivad turundusotsuste langetamisel. Uuringuid kavandades ja tehes on tähtsad ka uurijate kogemused ja arvamused. See aitab hinnata teabe vajalikkust, allikaid, hankimisviise, kasutusvõimalusi ja tõenäolisi tulemusi. Turu-uuringu tegemiseks tuleb mõista kolme lähtepunkti: probleem tuleb defineerida õigesti ja sõnastada nii, et andmete kogumiseks on võimalik koostada küsimustik; uuringut tuleb hinnata tervikuna ja arvestada selle mõju.

Kui ettevõttele on selge, et uuringut on vaja, tuleb sõnastada probleem. Selles lähtuvalt tuleb koostada küsimustik. Kui probleem on esitatud valesti või puudulikult, võib juhtuda, et uuringu tulemustest pole otsuste langetamisel abi.

SurveyMonkey, Surveygizmo ja Eestis välja töötatud e-Formular.

Andmete kogumine vaatluse teel. Infot on võimalik saada vaatlemisega, see võib olla isiklik või mehaaniline.

Vaatluse kriteeriumid on info kättesaadavus vaatluse teel, jälgitava toimingute teatavatus, jälgitava toimingute sagedus ja lühiajalisus. Turu-uurijatele meeldib vaatlusmeetod. Selle abil saab fikseerida tegelikku tegevust või uuritava käitumist ilma, et kaasneks subjektiivne arvamus.

Andmete kogumine katse teel. Katse eesmärk on uurida muutujate põhjuslikke seoseid. Valitakse tarbimisrühma ja selgitatakse selle reaktsiooni mõjuritele. Katse käigus muudetakse teadlikult üht või mitut sõltumatut muutujat ning registreeritakse selle muutuja väärtus, mis kõige rohkem huvi pakkus.

Sõltumatud muutujad on seotud turundusmeetmetega, näiteks muudetakse hinda, müügikohta vms. Sõltuvad muutujad on näiteks käive, kauba tuntus ja poolehoid kaubale. Muutujate variatsioonid võivad anda huvitavaid tulemusi, näiteks proovitakse veebiturunduses korraga erinevaid reklaamtekste ja vaadatakse, milline meelitab kõige rohkem klikke.

Meetodit on huvitav ja ahvatlev kasutada, aga tuleb arvestada selle puudusi. Teoreetiliselt muutub turg meie tegutsemise tõttu, kuigi tegelikult ei pruugi turul midagi toimuda. Kui midagi juhtub, võib see olla ka lisaturgure pärast, mida katse arvesse ei võtnud.

Tellitud turu-uuring. Turu-uuringud on sageli aeganõudvad ja keerulised. Tihti ei ole ettevõttes piisavalt aega või inimesi, et sellega tegeleda. Siis tuleb kaaluda uuringu tellimist asjatundjalt.

Nii Eestis kui ka välismaal on teenusepakkujaid, kes teevad uuringuid. Kindlasti tuleb kontrollida nende tausta, tutvuda tehtud töödega, kõneleda teiste klientidega ning välja selgitada uuringut tegeva inimese kogemused. Uuringu tegijal peaks olema piisav töökogemus, ta peab mõistma tegevusvaldkonda, olema töötanud erinevate klientidega jne. Koostöös uuringu tegijaga tuleb kokku leppida lähteülesanne, ajagraafik, oodatav tulemus ning kulud, et vältida hilisemaid erimeelsusi.

Uuringu tegija peab oskama lahti seletada uuringu eelarve: millele ja kui palju raha kulub ja mis teenused on hinnas. Parim viis hindu võrrelda on paluda pakkumisi mitmelt ettevõttelt.

4. Turu-uuringu valmisaruanne

ETTEVÕTTE JUHTIMISES tuleb sageli kiiresti otsustada ja pole otstarbekas teha aja- ja rahamahukat uuringut. Sel juhul on lahendus osta valmisaruanne. Valmisaruande peamine eelis on kiirus. Aruanded on saadaval kohe ja uuringule kuluv aeg säästetakse. Teine eelis on hind: valmisaruandeid müüakse suurele hulgale klientidele, seega on ühe aruande hind madalam kui selle koostamise kulud.

PEAMINE MIINUS on, et aruanne ei tarvitse vastata ettevõtte vajadustele (põhiküsimus on erinevalt püstitatud, valim ja sihtrühmad on teistsugused, geograafilised piirkonnad on erinevad, andmeid on teisti töödeldud vms). Kogenematu ostja võib oodata rohkem sisulist infot ja vastuseid küsimustele: mida teha?, aga sellist infot need aruanded ei paku. Neis on vaid faktid.

Ä Turu-uuringu allikad

Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse kodulehel on palju asjakohast infot.

TASUTA ANDMEKOGUD JA TURU-INFO

Export Navigator: tasuta turu-uuring.

U.S. Commercial Service Market Research Library: tööstus- ja riigispetsiifilised turu-uuringud, veebileheküljed ja kaubanduskataloogide nimekirjad.

Eesti välisministeeriumi kodulehe riikide ülevaated eksporditööridele.

Rahvusvahelise kaubanduse ja ekspordi-importi andmebaasi FITA lingikogu.

Rootsi kaubandusagentuuri välisriikide infobaas Export Helpdesk.

The Guide for EU Exporters jagab infot, kuidas Euroopast ekspordida.

CBI European Market Informationi ülevaated Euroopa turgude kohta.

TASULISED TURU-UURINGUD

Euromonitori ja Businessmonitori andmekogud: ülemaailmsed infosüsteemid, mis pakuvad teavet äritegevuse kavandamiseks ja strateegiliste otsuste tegemiseks.

MarketResearch.com-i turu-uuringute kogumik (otsimine on tasuta, uuringud tasulised).

INFO ANDMEBAASIDE KASUTAMISE KOHTA

Turu-uuringute tegijate kataloog Blue Book paberil, hind ligikaudu 200 dollarit.

USA statistika: <http://www.stat-usa.gov/>.

Sidusandmebaas Dialog mitte kasutamise võimalusega, näiteks DialogSelect Open Access, kus otsinguvõimalused on ilma paroolideta, maksmine krediitkaardiga.

Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse ruumides saab kasutada alltoodud võimalusi.

BUSINESSMONITOR - ülemaailmne tööstussektorite, riikide ja tarbijate kohta teavet pakkuva infosüsteemi.

KOMPASS - otsingumootor eri valdkondade kohta kogu maailmas.

MARKET LINE INFO - ettevõtete, tööstuste, finantside, toodete ja riikide andmekogu.

GLOBAL BUSINESS INSIGHTS - pakub täpset ja objektiivset infot majandussektorite turgude ning ettevõtete kohta.

„Hea küsitlus algab kavast, milles kajastuvad olemasolev info, küsitluse eesmärk ja ülesanded, tööhüpotees, küsitlusviis ja -vorm ning tööküsimused.

Ä Taust

Rohkem praktilisi nõuandeid loe Äripäeva käsiraamatutest

15 aastat
Äripäeva
käsiraamatuid

1. Kavandamise etapid

SÕNASTADA probleem ja püstitada eesmärgid.

ANALÜÜSIDA olukorda, püstitada hüpotees, teha kindlaks infovajadus.

MÄÄRATA teabeallikad.

KAS TEISESEID ANDMEID on piisavalt? - Ei/Jah

KUI EI OLE, siis valida esmaste andmete kogumismeetod.

KUI ON, siis koguda teisesed andmed.

MÄÄRATA valim.

KOGUDA andmed.

TÖÖDELDA ja analüüsida andmed.

TÕLGENDADA ja esitleda tulemusi.

Etappide järjekord ei ole kohustuslik, tihti toimub mitu etappi korraga.

2. Andmete kogumine

Levinumad esmase info kogumise viisid on:

KÜSITLUS,

VAATLUS,

EKSPERIMENT.

Andmete kogumise meetod sõltub probleemist, uuringu eesmärgist, ettevõtte ajalistest ning rahalistest võimalustest jt teguritest. Kõige enam kasutatakse andmete kogumiseks küsitlusi.

Küsitlus ja selle tüübid. Küsimusi saab esitada erinevat moodi, nende vormistamiseks on erinevaid võimalusi.

Küsimused võivad olla otsesed või kaudsed. Otsesed küsimusi kasutatakse siis, kui soovatakse uurida tarbija käitumist või koostada statistikat. Näiteks: millal te ostate viimati oma koju kapi? Kust te selle ostate?

Kui uuritakse inimeste arvamust, et luua pilti vastajate ja tõekspidamisest, kasutatakse kaudseid küsimusi. Need võivad olla kinnise või lahtise lõpuga. Kinnise lõpuga küsimused on vastusevariantidega, lahtise lõpuga küsimustele vastatakse oma sõnadega.

Küsimustikes kasutatakse otseseid ja kaudseid ning kinnise ja lahtise lõpuga küsimusi vaheldumisi. Internetis on palju rakendusi, mille abil küsitlusi korraldada.

Tarkvaralahenduste abil saab koostada küsitlusi, mis on vastajate jaoks mugavad ja kiired. Tuntumad abivahendid on Google Forms,

3. Nõudluse uurimine

Oluline osa turu-uuringutest on nõudluse uurimine. Nõudlus-uurimise laimatu korraldamine on keeruline ülesanne, mis nõuab suuri kulutusi ja uurimismeetodite head tundmist.

Nõudlust küsitluse teel uurides võib koguda infot, mida mujalt kätte ei saa. Selle võib tinglikult jagada kolme rühma. **SOTSIAAL-MAJANDUSLIK** info (tulud, perekonna suurus, tegevusala, elukoht). **INFO TOOTE** soovivate omaduste kohta (kvaliteet, vorm, suurus, viimistlus, pakend). **SOTSIAAL-PSÜHHOLOOGILINE** info (eelistused, hoiakud, kalduvused).

KAHJURITÕRJE

Puidukahjurid pärsivad kaubavahetust. Hiina kaubaalused saavad tõhustatud kontrolli

ÜLLE METSMAN,
põllumajandusameti taimetervise osakonna juhataja asetäitja

Hoolimata rahvusvahelisest standardist ja ELi nõuetest jõuab Euroopasse sageli puidust pakkematerjali, mis ei ole märgistatud vastavusmäärgiga või on saastunud elusate taimkahjustajatega. Euroopa Komisjon võttis aasia siku leviku tõkestamiseks vastu otsuse 2013/92/EL, mille järgi peavad kõik riigid tegema taimetervise kontrolli Hiinast saabuvate kivimite üle, mis on deklareeritud kaubakoodidega 2514, 2515, 2516, 6801 ja 6802. Otsus jõustub 1. aprillil.

Seega kontrollib põllumajandusamet alates aprillist Hiinast pärinevad eelnimetatud kaubagrupid piiripunktides enne, kui maksu- ja tolliamet need vabasse ringlusse lubab. Kontrollimine eeldab juurdepääsu kogu puidust pakkematerjalile. Kui ligipääsu pole, tuleb kaubaadetis taimetervisliku ülevaatuse ajaks maha laadida.

Kui taimetervise kontrollis selgub, et puidust pakkematerjal ei vasta rahvusvahelise fütosanitaarimeetmete standardi ISPM 15 nõuetele või on saastunud ohtliku taimkahjustajaga, siis materjal põletatakse.

Puiduga võivad "reisida" kahjurid, nende vastsed, seened ja bakterid. Rahvusvahelises kaubavahetuses kasutatakse kaupade transportimisel puidust pakkematerjali ligikaudu 80% ulatuses. Pakkematerjal võib olla valmistatud nii okaskui ka lehtpuust, on sageli madala kvaliteediga ja sellega võivad levida erinevad ohtlikud puidukahjustajad.

AASIA sikk (alumisel pildil) muneb puidusse uuristatud käikudesse, munadest sünnivad vastsed ja nendest tulevad sikud.

FOTOD: ÜLLE
METSMAN

Sihtriiki jõudes põhjustavad need soovimatud putukad, nematoodid, seenhaigused või bakterid tõsist majanduslikku kahju ja keskkonnaprobleeme. Viimastel aastatel on sagedamini juhtunud, kus Hiinast sisse toodud kivimite transportimisel kasutatavast puidust pakkematerjalist on leitud ohtlikke taimkahjustajaid, eelkõige aasia siku (*Anoplophora glabripennis*).

Aasia siku elutegevus nõrgestab ja kuivatab puud, mis lõpuks seetõttu sureb. See ohtlik kahjur on pärit Hiinast ja Koreast, elab ka Jaapanis

Mis on mis

Puidu töötlemine taimkahjurite vastu

NÕUETEKOHASEKS töötlemiseks on kaks võimalust: kuumtötlus ja fumigeerimine metüülbromiidiga.

EUROLIIDUS on metüülbromiidi kasutamine keelatud, sest see mürgine taimekaitsevahend kahjustab osoonit.

KUUMTÖTLUS toimib, kui puidu sisekihis saavutatakse 30 minutiks temperatuur 56°C.

Kuumtötluse läbinud pakkematerjal saab vastavusmäärgistuse HT.

METÜÜLBROMIIDIGA töötlu- se puhul tuleb puidule kanda märgistus MB.

VASTAVUSMÄRGISTUS HT või MB tõestab, et puidust pakend on päritoluriigis töödeldud vastavalt nõuetele.

ALLIKAS: PÕLLUMAJANDUSAMET

ja Taiwanis. Euroopast leiti aasia sikk esimest korda 2001. aastal. Praeguseks on kahjurit leitud Austria, Saksamaa, Inglismaa, Prantsusmaa, Hollandi, Šveitsi ja Itaalia loodusest, erilist kahju on aasia sikk tekitanud linnahaljastuses.

Sellepärast on tarvis pöörata tähelepanu pakkematerjalile, mis tuleb ohtlike taimkahjustajate riskiiridest. Tuleb kontrollida, kas see vastab nõuetele, ja teha koostööd oma kaubanduspartneriga. Vastavusmäärgiga märgistatud ja ohtlikest taimkahjustajatest vaba puidust pakkematerjal tagab tõrgeteta kaubavahetuse ja hoiab Eestimaa loodust.

Ostame metsa- kinnistuid

OÜ Sõdra Metsad
Merivälja tee 1, 11911Tallinn
Tel 516 3569
Faks 609 8055
taavi.mullerson@sodra.ee

POLARIS®

Enimostetud ATVd maailmas, ainulaadne 100% nelikvedu!

Sportsman 550XPS 4x4 9500.-
Sportsman 850XPS 4x4 10 890.-
roolivõimendi, mootor 77 hj,
veojõud 680 kg, 14" kergmetallist veljed

Sportsman 800EFI 6x6 11 400.-

Sportsman 500HO 7300.-
Sportsman 400HO 6400.-
Sportsman 800EFI 8100.-

Ranger EV elektrisõiduk 13 300.-
Ranger 500 EFI 13 400.-
Ranger 400 9900.-
Ranger Diesel 14 900.-

Sportsman X2 550 10 990.-
varustuses kasti klapitatav
reisijaiste

Ranger Crew 800 EFI
Ranger Crew 500 EFI 14 900.-

Scrambler 850LE
saabub märtsis!

Polaris WT IQ FS 11 990.-
laia lindi ja aeglustiga
4T töösaan

10 990.-

Saadaval ka teeliiklusmudelite ja EU-traktoritena!

Kõikidel ATV-del on põhivarustuses tehase vints!

Tallinnas: Bike&Boat World OÜ
Miiduranna tee 46, Viimsi, tel. 605 4477

Pärnu: Reiu Puhkekeskus OÜ
Lao 10-3, tel. 502 8005

Tartu: Motohoov OÜ
Puiestee 2F, tel. 551 4334

www.polaris.ee

LIHATOOTED

Kasuminäljas lihatööstus tegutseb grillihooaja ootel. Soe suvi kasvataks šašlõkimüügi kolmekordseks

AIN ALVELA
ain.alvela@aripaev.ee

Soovist aegsasti hea stardikoht saada ja lettidel pilku püüda alustavad lihatööstused tänavu tarbija ahvatlemist suvetoodetega juba märtsis, kusjuures nii mõnegi tootevalikut võib nimetada kannapöördeks.

Tootearendusele panustab Eesti toiduainetööstus palju, erandiks pole ka lihatoodete valmistajad. See on kahtlemata üks põhjus, miks lihatöötajate kasumimarginaal küünib vaid protsendi või paarini – niigi napi kasumi sööb ära uute toodete juurutamise ja nende turustamisega seotud kulu.

Lihatööstuse tulevik sõltub mitme töösturi arvates suuresti sellest, milliseks kujuneb Euroopas tooraine ja abimaterjalide, samuti energia ja transporti hind. Nõudlus liha järele kasvab mitte ainult Euroopas, vaid kogu maailmas ja see paneb tööstusi konkureerima tooraine pärast, sest üks seakasvatavad müüvad ikka ennekoike neile, kes rohkem maksavad.

Nii tunnistab Nõo Lihatööstuse tegevjuht Toomas Kruustük paratamatust, et lihatoodete hind lähiaastatel veelgi kasvab ja kui tarbija sissetulek kaasa ei tule, hakkab ta eelistama odavamat kaup.

Grilltoodete lisandväärtus jääb kesiseks. “Et seda vältida, on üliolulised pikaajalised koostöösidemed kõikide partnerite ja tarnijate vahel,” märkis Kruustük. “Eesti inimesed oskavad lugu pidada kodumaal toodetud kaubast, see on ka tulevikus nii. Tõsi, viimasel ajal on üha enam Läti, Leedu ja Poola tooteid meie lettidele jõudnud, kuid nende müügieđu siiski lühikeseks jäänud.”

Kruustük rõhutas, et tootele on oluline anda lisandväärtust, mida konkurendid kohe järele teha ei suuda. Ta lisas, et grilltooted on paraku just madala lisandväärtusega, neid tuleb suvel pea kõigilt, mistõttu letil eristuda on äärmisel keeruline.

OÜ Otepää Lihatööstus Edgar tegevjuht Maie Niit nentis, et lihatoodete valmistajad siplevad kahe majandusüksuse vahel – loomakasvatuse nõuab järjest kõrgemat kokkuostuhinda, sest neil on võimalik oma loomi hea raha eest eksportida ning ka koduturult tahetakse saada järjest kõrgemat hinda, ning kaubandus, mis tahab tootjalt saada kaup võimalikult madala hinnaga. Seetõttu väheneb Niidu sõnul ka kasum aasta-aastalt, viimasel ajal tõotatakse 1,5–2% suuruse kasumlikkusega.

“Problemaatiliseks teeb olukorra see, et ketikauplused edendavad kaupluse tagaruumis liha ümbertöötlemist, võttes järjest ahtamaks töös-

”

Kui ilusat ilma pole, võib kas või leti kõrval pea peal seista, aga tarbijad ostuotust tegema ei hakka.

ASi Nõo Lihatööstus tegevjuht Toomas Kruustük sooja ilma tähtsusest grillitoodete müügis

”

Lihatootmine pole raketiteadus – minigeid hiigelmarginaale siin oodata ei maksa. Ajutiselt tuleb mõnel tootjal ka hoopis miinuses istuda.

ASi Rakvere Lihakombinaat äridirektor Margus Venelaine heitlikku lihaturgu iseloomustades

tuste tegutsemisruumi,” tõdes Niit. “Inimestel on vähe raha, kasumi suurendamine sõltub oskusest teenindada, olla paindlik, kokkuhoidlik, väga nupukas ja riskijulge.” Suvetoode on tema hinnangul kasumi seisukohalt tähtsad, Edgar müüb neid aga aasta läbi – talvel, kevadel, sügisel vähem, suvel see-eest kolm korda rohkem.

ASi Atria Eesti suviste grilliroogade väljatöötamisel osalenud grillimeister ja BBQ-koolituste korraldaja Enn Tobreluts märkis, et tänavu üllatab ettevõtte grillisõpru üheksa uue tootega, nendes seas on neli šašlõkki, kolm viiluliha, grilliribi ja päevalille- ja seesamiseemnetega toorgrillvorstid.

“Atria võttis ette toodete optimeerimise, mille tulemusena vähenes sortiment 10%. See on ilmselt kõige suurem sortimendi muutmine Eesti lihatööstuses,” rääkis aastate eest Rakvere Lihakombinaadis koos toonase juhataja Olle Hormiga (praegu Atria Eesti juht) koos töötanud Enn Tobreluts. “Kõik grilltooted on E621-ainest priid, kasutatakse ise kokku miksitud maitseainesegusid, šašlõkid tehakse ainult sea kaelakarbonaadist, grilliliha võeti kasutusele senistest laiemad pakendid.”

Eeloleva suve müügihitiks peab Tobreluts Värskaka mineraalvee marinaadis valminud šašlõkki. “Marinaad on lihtne, lisaks Värskale läheb kilo liha kohta supilusikatäis söögiäädikat, sorts toiduõli, soola, suhkrut ja pipart, sibulat. Kõik. Liha saab nostalgilise hõngu, mineraalvesi annab sellele kerge naturaalse soolaseuse,” iseloomustab Tobreluts šašlõki valmistamist. “Kui peaksin grillimise maailmameistrivõistlustele võtma omal valikul kaasa ühe toote, siis oleks selleks just Värskaka šašlõkk.”

Kasumlikud on liharikkamad tooted. ASi Arke Lihatööstus juhataja Andres Trumm on seda meelt, et lihatööstuses jääb Eestis tootmisvõimsust üle ja seetõttu on ka konkurents tihe.

“Käibe tekitamiseks ja selle hoidmiseks tehakse suuri hinnaalandusi, mõnikord tundub, et müüakse alla omahinna,” tõdes Trumm. “Turg on väike, spetsialiseerumisega ära ei ela, kui ulukiliha töötlemisele keskendunud firma välja arvata. Suured väikestega koostööd teha ei soovi.” Ta nentis, et natuke kasumlikud on tooted, kus rohkem liha sees ehk siis täissuitsvorstid, samuti suvetooted.

Piiri tagant tuuakse Trummi hinnangul lihatooteid järjest rohkem sisse, kusjuures teda paneb nõrdima asjaolu, et tarbijal on sellest raske aru saada, kui välismaist toodet müüakse Eestis väljatöo-

tatud kaubamärgi all. Näiteks “Meie talu toode”, millel vaid väikeses kirjas info Läti päritolu kohta.

Kuus enam kui tonni sea- ja veiselihatootide müüki paikava OÜ Saaremaa Lihatööstus müügidirektori Koit Repnau sõnul toimub lihatootmine Eestis sisuliselt nullkasumiga eelkõige Euroopa keskmisest kõrgemate toorainehindade ja tiheda konkurentsi tõttu. Madalat kasumlikkust põhjustavad allahindlused ja sellest tulenev tootjatel kasvav hinnasurve, autokütuse ja elektri hinna tõus ning üldse kõikide kulude pidev kasv.

Kana ja uteliha vaid üksikutelt tootjalt. “Kõik hooajatooted on olulised käibeartiklid ning võivad tippkuul moodustada kuni 1/3 valmistoote mahust,” selgitas Repnau. “Suvele läheme vastu uudse pakendiga, milleks on neljakandiline šašlõkiämber. Kandilisel ämbril on oma plussid, näiteks võtab see riulis vähem ruumi.” Uute toodete nimeks Repnau lambašašlõkki ja lamba toorvorsti, grill-lihadest on uudis Saaremaa suitsune grillkael 500grammises pakendis.

Ligi 11% Eesti lihaturust hõlmava ASi Maag Lihatööstus müügi- ja turundusdirektor Marek Mettas kinnitas, et Eestis on koos pisiettevõtetega umbes 200 lihatööstust, mistõttu konkurents on tihe ja see mõjub kahtlemata ka kasumlikkusele.

“Oleme suutnud juhtida tegevust kasumlikult, ettevõtte näitab kasvu ja äritulemused vastavad omanike ootustele,” märkis Mettas. “Lihatoodete tarbimisel on kaks kõrgaega – jõuluperiood ning grillihooaeg, mil ka müük näitab kasvu.”

Peamiseks ohuks kodumaa lihatööstuse arengule nimetas Mettas tooraine ja sisendite hinna tõusu. “Selle minimeerimisel on oluline efektiivne tootmiskorraldus. Üks efektiivsuse kasvu mootor on müügimahtude suurendamine ekspordi teel,” ütles ta ja lisas, et hiljuti soetatud Soome lihatööstus Pouttu annab Maagile võimaluse kasvatada tootmis- ja müügimahtu, liikudes Soome turule.

Suvehooajaks toob Maag müügilettidele tootesarja, mille seas nii Rannarootsi seniseid müügihitte kui ka uusi maitseid. Uuendusena lisatakse pakendile QR-kood, mida kasutades saab tutvuda tooteinfo ning retseptidega.

Nõo Lihatööstus uuendas grillitoodete pakendi disaini, sortiment täieneb kanašašlõkkidega ja Hispaania-päraste snäkkidega. Firma teeb grillitoodete tutvustamiseks ka uue reklaamikonseptiooni, mida hakatakse presenteerima aprillis.

KOGENUD grillimeister Enn Tobreluts pühen- das ennast pärast mitut välismaal veedetud aastat Atria suvetoodete väljatöötamisele. Pildil kuuluvad tema arsenali Kamado Joe keraamiline grill (vasakul) ja BBQ suitsuahjud.

FOTO: ENN TOBRE- LUTSU ERAKOGU

Ä Kommenteaar Lihatootmine on valdavalt kohalik äri

MARGUS VENELAINE
ASI Rakvere Lihakombinaadi äridirektor

Lihatootmine pole raketi-teadus – mingeid hiigelmarginaale siin oodata ei maksa. Ajutiselt tuleb mõnel tootjal ka hoopis miinuses istuda. Kahjumlikke perioode tingib loomakasvataja jaoks looma ja sööda hinna muudatuse vaheline ajaline nihe. Samasugune faasinihe tingib kasumi tujukuse lihatöötaja jaoks – liha tooraine ja toodete hinna muutumise erinev aeg. Eks parematel aegadel tuleb siis natuke rasva koguda. Kui ettevõtte kontrollib kogu ketti loomakasvatusest tootmiseni, siis on olukord stabiilsem. Olulist mõju kasumlikusele tingib ka lihaäri suhteliselt kohalik iseloom ja sellest tingitud mastaabiefekti vähesus, eriti Baltimaades. Ühtegi rahvusvaheliselt tugevat liha kaubamärki Läänemere regioonis pole – kõik on kohalikud brändid.

Üldine lühiajaline trend on kapseldumine ning väheneb nii eksport kui ka import. Kuna 2012 halvenes konjunktuur meie eksporditurgudel (lisaks Venemaa elussea keeld) märgatavalt, siis on lihatootjad üritanud rohkem koduturul müüa ja selle nimel on kaupade hindade suhted muutunud. Näiteks kanafilee – ekspordihind on äärmiselt

halb. Koduturule on seetõttu arendatud uusi tooteid ja pakutud soodsat hinda. Ja näe, Talleggi kanafilee tarbimine Eestis püstitab rekordeid. Ja millal enne on nähtud sea sissefileed Eesti poodides kampaniapakkumise ajal kuue euro suuruse riiluhinnaga – see on hõrk delikatess, mida saab igast searümbast 1%, miks sellise hinna-kvaliteedi suhte juures üldse mingit muud tükki osta?

Lihatootjate põhirik on tarbimise vähenemine euroliidus (eelkõige EL-15) ja isevärustatuse tunduv paranemine senistel põhilistel eksporditurgudel – Venemaal ja Hiinas. Samas sisaldab tulevik ka palju võimalusi.

Lihaliikidest väheneb veise tarbimine, sest hind on liiga kõrge. Tarbijad söövad rohkem kana ja siga. Mõni aeg tagasi laialt levinud laim üldiselt viinerite ja vorstide aadressil on mõnevõrra vähenenud nende kaubagruppide tarbimist. Paljuki on kahju tulnud “ise tegin” meetodil ehk oma pisikesest huvist läheduses on mõni lihatootja asunud võitlema tootegruppidega, kus endal turuosa väike. Omal poolt oleme selle kompenseerinud sarja Lihakas üli- eduka müügiga, võites vorstidele ja viineritele uusi tarbijaid.

Ä Üks küsimus

Millele keskenduvad lihatootjad tootearenduses suvehooajale vastu minnes ja mis aitab neid tooteid müüa?

ANDRES TRUMM,
ASI Arke Lihatoostus juhataja

Suveks pakutakse ikkagi traditsioonilist grill-liha, šašlõki, tooreid grillvorstikesi. Vist on läbi saamas periood, kui püüti katsetada väga erinevaid maitseid, näiteks sokolaadiga tooteid. Püütakse leida klassikalisi, inimestele teada-tuntud asju. Karta on, et ka sellel suvel on põhiline turundusnipp püüda tootele saada kollast silti ehk siis osaleda kampaaniates.

Viimasel paaril aastal vaadatakse pakendit, pehmes pakendis šašlõkk müüb hästi – tarbijal tekib vähem prügi, kohe on näha lihatüki kvaliteet ja suurus. Ämber on suhteliselt tagasihoidliku müügiga, sest tarbijad on saanud palju petta ja see on rikkunud ära ka korralike tootjate ämbrišalõki müügi. Oleme alati lõiganud oma šašlõkid käsitsi ja korralikud tükid, aga kui ostja on saanud ämbrist läbilõikamata liharibasid, ei usaldata ta enam kedagi.

MAREK METTAS,
ASI Maag Lihatoostus müügi- ja turundusdirektor

2012 tõime turule uue lihatoodete sarja Ehe, mis koondab endas laia valikut liharikkaid tooteid. Trendina väärub märkimist tarbijate eelistuse kasv suurema lihasisaldusega toodete vastu. Sellest lähtuvalt kavatsime ka edasi arendada Eheda tootesarja.

Samuti eelistavad tarbijad üha enam naturaalseid tooteid, mis ei sisalda kunstlike lisaainete, otsitakse lisaks traditsioo-

nilistele ka uusi maitseid. Kevadel tuleme turule paprika-feta-juustu grillvorstiga, küüslaugušašlõkiga, ürdivõimaitsega grill-lihaga ja jogurti-tilli grill-lihaga, samuti maagilise ja magushapu grillribiga.

MAIE NIIT,
OÜ Otepää LT Edgar tegevjuht

Panustame kõrge kvaliteedi hoidmisele ja oma nišitoodete uute turgude leidmisele. Müüki aitab suurendada toodete erakordsus, silmatorkav disain, kindlasti hind, maitse, isegi toodete eripärased nimetused ja eksootilised lisandid.

TOOMAS KRUUSTÜK,
ASI Nõo Lihatoostus tegevjuht

Julgen väita, et Eesti lihatööstused otsivad suurema lisandväärtusega tooteid ja kompavad eksporditurge. Väga raske on leiutada täiesti uut lihatoodet, mida varem pole tehtud. Võib-olla pole sellel mõtetki, sest selle lansseerimine nõuaks meelelt suuri kulutusi turunduses ja tootearenduses. Pigem püütakse meeldida kohalikele tarbijatele just teada-tuntud maitsete ja pakenditega.

Parim grilltoodete müügi-meis on ilm. Kui ilm on ilus, ei määra isegi hind müügiedu. Kui ilusat ilma pole, võib kas või leti kõrval pea peal seista, aga tarbija ostuotsust tegema ei hakka. Kui ilm kõrvale jätta, siis määrab ostuotsuse toote hind (enamasti kampaania) ja siis muud tegurid (disain, turundustegevus, väljapanek).

70,9

kg liha söi 2012. aastal keskmiselt ära iga eestimaalane. Siinne rahvas eelistab sealiha (37,3 kg/in) ja kanaliha (22,3 kg/in), veiseliha tarbiti 9,3 kg inimese kohta.

Ä Taust Lihatootja ootused ja lootused

LOODAME, et kahte ikalduse ja põua aastat järjest ei tule ja liha hind väga ei tõuse.

MAJANDUS KASVAB, palgad tõusevad ja inimesed tarbivad rohkem lihatooteid.

MÕNE TOOTJA omanikfirmal hakkab lõpuks rahast kahju ja edaspidi ta oma tooteid alla omahinna ära ei anna.

TARBIJA SAAB ARU, et kodumaiste tootjate toodet tarbides aitab ta kaasmaalasi.

EESTI PÕLLUMEEs saab Brüsselist varsti peaaegu samapalju toetust kui vanemate euroliidu riikide põllumehed.

SUHTED NAABRITEGA paranevad, et oleks rohkem lootust ekspordida.

KODUMAISED tootjaid vajavad eksporditoetust, välismaiste omanike firmad pole ekspordist huvitatud.

ALLIKAS: ANDRES TRUMM

Felandia
www.elektrimootorid.com

EESTI PLASTITÖÖSTUSE
Estonian Plastics Association L I I T
Vajad PLASTIKUST toodet?
tel 58 518 778 www.plast.ee

TELLI HALUPUUD JUBA TÄNA!

Halupuud konteineris (toores, kuiv).
Transport hinna sees.
Lisaks pakume süütepulki, suitsutuslaastu ja multzi.

Info tel 5333 22 84, www.halupuu.ee

CERTEX
Töste- ja koormakinnitustahendid

The Lifting KnowHow

TERASTROSSID

1mm-72mm,
erinevad pinnakatted
ja roostevabad

CERTEX EESTI OÜ
Peterburi tee 47
Tallinn 11415

www.certex.ee
tel 6062 599
faks 6062 499
info@certex.ee

10. APRILL • SOKOS HOTEL VIRU

TULEOHUTUSE AASTAKONVERENTS 2013

9.50 – 10.00 Konverentsi sissejuhtaus. Konverentsi moderaator Tuleohutuseksperit Toomas Randmaa OÜ tegevjuht **TOOMAS RANDMAA**

10.00 – 10.30 Milline on praegu päästeameti reageerimisvõimekus ja mida oodatakse ettevõttelt?

Päästeameti peadirektori asetäitja **KUNO TAMMEARU**

10.30– 11.45 Ettevõtete enesekontrolli tuleohutusearuanne ja juba muutunud nõuded. Kahjuennetus OÜ tuleohutuseksperit **AIVAR PÕLDA**

11.45 – 12.00 Millised on uued nõuded automaatse tulekahjusignalisatsiooni hoolduse korraldamisel?

Siseministeeriumi pääste- ja kriisireguleerimispoliitika osakonna nõunik **MARTIN LAMBING** (videointervjuu)

12.00 – 13.00 Lõuna

13.00 – 13.30 Kuidas kooskõlastada evakuatsiooniõppuste läbiviimist Häirekeskusega? Häirekeskuse peadirektori asetäitja **EVA RINNE**

13.30 – 14.00 Ettevõtte valmidus tegutseda (tule)õnnetuskohal. Päästeameti Põhja Päästkeskuse valvemeeskonnaliige **MART SILD**

14.00 – 14.20 Kohvipaus

14.20 – 15.00 Kuidas organisatsioon saab kontrollida tuleohutusnõuete täitmist? Vopak E.O.S. (täpsustamisel)

15.00 – 15.30 Vestlusring teemal: Kuidas saavutada tasakaal tuleohutusnõuete täitmise ja nõuetele kuluvate ressursside vahel?

Vestlusringi juhib moderaator **TOOMAS RANDMAA**

15.30 – 15.40 Konverentsi lõpetamine

Äripäev

Konverentsi hind kuni 03.04.2013 179 eurot (km-ga 214,80 eurot). Hind alates 04.04.2013 229 eurot (km-ga 274,80 eurot). Registreerides korraga ühest maksjaettevõttest kaks või enam osalejat kehtib lisasoodustus 5%. Lisainfo ja registreerimine telefonil 667 0106 või juuli.iaanemets@aripaev.ee

ÄRILAUSE

Peeter Koppel: Ma olen Lääne tsivilisatsiooni majandusliku allakäigu vältimatuses kindlam kui kunagi varem.

SEB strateeg peab suurimaks ohuks investorile seda, et kapital liigub paaniliselt ühest varast või varaklassist teise.

ÜKS KÜSIMUS

Eesti Päevalehe TNS Emorilt tellitud küsitluse järgi on Reformierakond viimase poole aasta jooksul väga palju toetajaid kaotanud. Mida toob Reformierakonna väike toetus kaasa pealinnas?

JÜRI KÕO
ettevõtja

Kohalikud valimised tulevad ju oktoobris. Kohalikel valimistel on minu arvates võimalik või muu muuta juhul, kui Reformierakond ja IRL ja võib-olla keegi veel teevad koostööd. Minu arvates võiks seda avalikult ka valijatele öelda, et nad teevad koostööd. Praegu pole sellist signaali valijatele antud ja iga erakond toimetab omaette. Tundub, et Keskerakonna positsioon on nii tugev, et erakonnad üksikult seda mõjutada ei saa.

Kui valija saaks selge signaali, et on olemas ka mingi alternatiiv või laiem jõud, siis on võimalik võib-olla Tallinnas seda muuta. See peaks olema avalik erakondadevaheline koostöölepe. Vastasel juhul on kahtlane, kas õnnestub valimistel Tallinnas head tulemust teha.

REIN TOOMLA
politoloog

Alles siis, kui Keskerakonna toetus langeb alla 50%, muutuvad oluliseks teiste erakondade toetused. Siis saab arutleda selle üle, et kellel on tugevam toetus, võib pretenderida linnapea kohale. Ja kellel on nõrgem toetus, võetakse koalitsiooni.

Reformierakonna langus on kaasa toonud teiste tõusu, kõige rohkem on tõusnud Keskerakond ja IRL. Küsimus on selles, kui suur osa mittekodanikest hääletab Keskerakonna poolt. Mingid küsitlused väidavad, et üle Eesti kuskil 80%, Tallinna kohta veel ei tea. Reformierakond on poole aastaga langenud neljandaks, teda edestavad nüüd ka sotsid ja IRL. Seda üllatavam tundub, et üle-eestiliselt Reformierakond veebruaris tõusis.

Kui nüüd ei tule mingit koletut skandaali, mis võiks Keskerakonda murda, siis saavutab Keskerakond tõenäoliselt taas enamuse. Ta võib kedaagi koalitsiooni kaasata, nagu nad tegid sotsiaal-demokraatidega, aga ei pruugi.

LUGEJA ARVAB

Palganumbrid läheksid paika, kui 101 Toompeal istujat saaksid kahekordset riigi keskmist. Meist põhja ja lääne poole jäävates normaalsetes riikides nii ongi.

Kommentaari artiklile "Vaata, millised peaks olema palgad riigikogulaste palga alusel"

LOE WWW.ARIPAEV.EE

Äripäev

Peatoimetaja: Meelis Mandel
Väljaandja: AS Äripäev
Pärnu mnt 105, 19094 Tallinn
telefon:
(372) 667 0195,
(372) 667 0222

Toimetus:

e-post: aripaev@aripaev.ee
tel: (372) 667 0111

Reklaamiosakond:

e-post: reklaam@aripaev.ee
tel: (372) 667 0105

Tellimine ja levit:

e-post: register@aripaev.ee
tel: (372) 667 0099

Tellimine internetis:

www.aripaev.ee/tellimine

Äripäeva tellija eelised - ostu-keskkond privileeg.aripaev.ee ja soodsaim võimalus soetada Äripäeva raamatuklubi raamatuid. Äripäev veebis: www.aripaev.ee Trükk AS Kroonpress

Toimetus võtab endale õiguse kirju ja kaastöid vajaduse korral lühendada. Toimetuse kaastöid ei tagasta. Kõik ajalehes Äripäev ja tema lisades avaldatud artiklid, fotod, teabegraafika (sh päevakalajalised, majanduslikul, poliitilisel või religioosel teemal) on autoriõigusega kaitstud teosed ning nende reprodutseerimine, levitamine ning edastamine mis tahes kujul on ilma ASi Äripäev kirjaliku nõusolekuta keelatud. Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võite pöörduda Pressinõukogusse, pn@eal.ee või tel (372) 646 3363.

KOLUMN

Kasvu soodustamiseks on vaja edendada väikeettevõtlust

FTEN Kinnisvara juht Viljar Arakas tõstatas Eesti Päevalehes õige probleemi - mägureeglid peavad olema kõigi töötajate ja ettevõtjate jaoks samad. Kunstlikud konkurentsieelised demokraatlikku ühiskonda ei sobi.

Kuid küsimus ei ole ainult selles, kas kehtestada sotsiaalmaks dividendidele, mille väljamaksja aastatulu on 20 000 eurot või vähem (advokaat Aku Soraineni ettepanek), ja näiteks 4000 eurot ületav palk vabastada sotsiaalmaksust, vaid selles, kuidas riik võiks koguda õiglase koguse makse ning neid ka efektiivselt ja õiglaselt kasutada. Ühiskond, kus osavam "skeemitaja" teenib suuremat tulu, ei saa olla püsivalt edukas. Kõik samamoodi, mida riik ette võtab, peavad olema kasulikud ka väga pikaajalises perspektiivis.

Dividendide maksustamine on halb meede.

Samas on dividendide sotsiaalmaksustamine ja ka sotsiaalmaksu lae kehtestamine pigem halb meede, et seda tulemust saavutada. Kindlasti ei soosi see väikeettevõtjaid, kellele võib 20 000 eurot ollagi oluline osa reaalsest ettevõtlustulust. Selline meede ei motiveeri ettevõtjaks hakkamist. Lihtsam oleks sellisel juhul hoopis ettevõtlusriske mitte võtta ja püüda end palgatöötajana võimalikult kallilt müüa. See aga tähendab ettevõtlusaktiivsuse langust ja tuhandete töökohtade kadumist.

Paljud sellised väikeettevõtjad, kes endale "närust" palka maksavad, kannavad tegelikult oma tuludega võrreldes suurt kulukoormat ning maksavad riigile kokku kõrvõimalike maksude kogumina suuri summasid. Seejuures maksavad ka oma töötajate pealt palju sotsiaalmaksu. Selleks, et ettevõtte püsiks jätkusuutlik, ei saagi väikeettevõtjad, eriti algusaastatel, tulevikutulu ootuses endale palju suuremat palka lubada. Kuna ligi 99% Euroopa umbes 20 miljonist ettevõttest on pisiettevõtted, kus heal juhul tegutseb peale iseenda vaid mõni üksik palgatöötaja ja needki on pereliikmed, liiguksime välja pakutud maksusüsteemiga selgelt trendile vastu.

Kui soovime majanduskasvu ja arengut, on meie ülesanne soosida väikeettevõtlust - hakka-jaid inimesi, kes teenivad sissetuleku oma käsitöökojaga, kohvikuga või harivad oma põllulappi. Euroopaliku ettevõtluse esmane ülesanne on

RAUL PUUSEPP
Tallinna Kaubamaja ASi juhatuse esimees

Kui üht haigust ravida, ei tohi selle asemel kahte uut tekitada.

luua endale ise töökoht. Alles seejärel saab anda tööd teistele.

Eesti häda seisneb selles, et me ei ole kuigi ettevõtlikud, pigem vastupidi. Eestlastel on palgatöötaja mentaliteet. Kui Euroopas on keskmise firma töötajate arv 7 inimest, siis Eestis 15. Üks olulisi motivaatoreid ettevõtjaks hakkamisel oleks suurem tulu - mistõttu ei tohi seda väikeettevõtjatel mingil juhul pärssida. Statistika näitab, et enamik alustavaid ettevõtteid edu ei saavuta. Viienda eluaastani peab vastu umbes kümnendik ettevõtetest. Ei saa ära unustada ettevõtlusega seotud riske, mille võtmisel peab presidendil aastapäevakõne kujundit kasutades olema ka mõni "metsmaasikas", millega ettevõtlikke inimesi premeerida. Dividendid, olgu nad nii väikesed kui tahes, on ikka pigem nagu tiitlivõistluste medal, milleni sugugi kõik ettevõtjad ei jõua.

Vaatleme makse tervikuna. Eesti on Euroopas maksukoormuselt esirinnas ning maksukoormuse suurendamine ükskõik mil moel on mõeldamatu. Kui vaatame Põhjamaid, siis on seal viimasel 20 aastal olnud selge trend maksukoormuse olulisele vähendamisele.

"Skeemitamise" vähendamiseks peab olema lihtne ja selge maksusüsteem, mis soosib nende trendide süvenemist, mis on meie jaoks olulised. Eesti vajab rohkem ettevõtlikkust ning väikeettevõtluse muutumist elustiiliks, nagu see on mujal Euroopas. Kui oleksime julgemad iseendale töökohti looma, ei rändaks ehk nii palju inimesi Eestist välja parema palga järele. Edukas väikeettevõtja võib teenida siiski rohkem kui Norra palgatööline. Praegune dividendide süsteem on pigem hea. Vabalt võib olla nii, et inimene ei tööta-ki kuskil (nt pensionieas), vaid saab paljudest ettevõttest natukene dividende, kuid siiski vähem kui 20 000 eurot. Kas ta peaks siis veel sotsiaalmaksu maksma?

Kui armastatud lastekirjaniku Astrid Lindgreni tulumaks aastasisestulekult kasvas üle 100% (sic!), mõisteti Rootsis, et midagi on valesti. Ainus võimalus on vaadelda makse tervikuna. Esmalt tuleb paika panna, mida riigil on vaja teha, ning siis, kuidas seda tehakse. Selles osas on meil potentsiaali kuhjaga. Alles siis saame arutleda, kui palju on selleks raha vaja koguda ning kuidas seda teha. Kui üht haigust ravida, ei tohi selle asemel kahte uut tekitada.

REPLIIK

Maksustame soovimatu e-reklaami

E-kirja kasutajate igapäevane probleem, et eraisikute ja ettevõtete e-postkastid täituvad soovimatute reklaamkirjadega, on muutunud väljakannatamatuks. Soovimatu reklaami järsuks vähendamiseks võiks e-posti teel saadetava reklaami maksustada. Selle tulemusena väheneks tuntavalt soovimatu e-reklaami hulk, paraneks teenuse üldine kvaliteet ja e-reklaami väärtuspakkumine muutuks oluliselt sisukamaks. Riigikassasse koguneks lisatulu mõnikümme kuni mõnisada tuhat eurot aastas.

SIIM KAEVATS
Masskampaaniad.neti tegevjuht

Väheneks soovimatu e-reklaami hulk, paraneks teenuse kvaliteet ja pakkumine muutuks sisukamaks.

Maksustamisele ei kuulu ettevõtted, kelle andmebaasidega on inimesed ise vabal tahtel liitunud. Maksukohustus lasuks kõigil neil, kes edastavad internetiruumi mis tahes keelset soovimatut e-reklaami.

Kaebuse õigus. Sealjuures ei ole tähtis, kas e-reklaam saadetakse Eesti või välismaises serveris registreeritud domeenilt. Soovimatu e-reklaami maksustamise aluseks oleks väljasaadetavad e-kirjad, mille hulga peab deklareerima ja mille eest tuleb reklaamimaks tasuda en-

ne kampaania algust. Kui seda ei tehta, võib soovimatu reklaami saaja esitada kaebuse, mille alusel rakendub trahvimäär deklareerimata jätmise eest.

Trahvimäär kujuneks selliselt, et deklareeritud e-reklaamimaks on 0,05 eurot ühe e-kirja eest, aga deklareerimata e-kirja eest tuleb maksta 0,5 eurot. Reklaamimaksu eirajate domeenid ja IP-aadressi kasutus Eesti internetiruumis blokeeritakse maksukohustuse täitmiseni. Maksukogujaks ehk kontrollorganiks võiks määrata Eesti Interneti Sihtasutuse.

VAATA, KUI VAESED EESTLASED EU-ROTSOONIS ON. 17 eurotooni riigi elanike hulgas on Eesti kodanikud peaaegu kõige vaesemad, näitas Rootsi majanduslehe Dagens Industri avaldatud statistika. **DELFI PORTAAL BUUMIAJA "HULLUST"** **HINNAST KALLIM?** Kui Ekspress Grupp 2007. aastal hirmsa raha eest uudisteportaali Delfi ostis, ahmisid paljud õhku.

VAATA, MILLISED PEAKS OLEMA PALGAD RIIGIKOGULASTE PALGA ALUSEL. Äripäeva toimetaja Kaire Uusen arvutas, millised palgad meil oleksid, kui võtta aluseks parlamendi liikme ja spetsialistide palga suhe Lääne-Euroopa riikides. **VIGADE ABIL EDUKAKS.** Idufirma Pipedrive ühe asutaja Ragnar Sassi sõnul kaasati raha liiga vara.

21. märts 2013 **ÄRIPÄEV**
toimetaja Vilja Kiisler, tel 667 0150, e-post vilja.kiisler@aripaev.ee

VASTUKAJA

Kus on meediamõjutuse lubatavuse piirid?

Haridus- ja teadusministeeriumi järelevalve Tallinna Padriku lasteaias on lõppenud ja akt avalik. Seepärast on taunitav, et Äripäev otsustas avaldada artikliseeria Padriku lasteaia toimuvast ja andis omapoolse hinnangu enne, kui järelevalve oli lõpule viidud.

Äripäeva ajakirjaniku Piret Reiljani sulest ilmunud artiklid sisaldavad nii ebaõigeid faktiväiteid kui ka ilmselgelt tendentslikke väärtushinnanguid.

Nii on 1. veebruari Äripäeva juhtkiri pealkirjastatud "Maavanem kasutas võimu isiklikes huvides", artikkel aga kannab nimetust "Maavanem jõuvõttega kasvatajat kangutamas". Tegemine on ilmselge manipulatsiooniga.

Esitaks ei olnud järelevalvele õiendit artikli ilmutamise ajaks veel olemas, et asjadest minevikus rääkida. Teiseks ei saa maavanem sundida ministeeriumit jõuvõttega andma maavalitsusele ülesannet.

Ja kolmandaks ei kontrollitud mitte konkreetse kasvataja tööd, vaid kogu lasteasutuse õppe- ja kasvatusgevust, st eeskätt lasteaia juhi tööd.

Maavalitsus tegi vaid oma tööd. Äripäeva 8. veebruari artiklis "Rajasalu asemel lükkati eesliinile lapsed" kirjutab Piret Reiljan: "Ametnik valib inspektori, kes saabub teid jälgi. Inspektor on ametniku silmis usaldusväärne, tema palgatud ja tema parteikaaslane. Vaevalt oleksite sellise järelevalvega nõus."

See on "põhjus", miks Äripäev 1. veebruaril ilmunud artiklites Tallinna Padriku lasteaia toimunud erakorralist riiklikku järelevalvet Harju maavanema Ülle Rajasalu korraldatud nõiajahiks nimetas. Olgugi, et maavalitsus ja selle ametnikud tegid vaid seadusest tulenevalt oma tööd.

Samas märgib Piret Reiljan ka ise: "Anameelselt suud pruukinud lastevanemad ja eelkõige ajakirjanikud võinuks arvestada, et hinnangutel põhinevaid väiteid ei ole võimalik kontrollida." Jääb mõistematuks, kas Äripäev soovis selle väitega teistes meediaväljaannetes samal teemal sõna võtnud suukorvis-tada või hakkas otsima viisakat taganemisteed.

Rünnak on parim kaitse. On teada, et pahatihti on parim kaitse rünnak. Seetõttu toob ajakirjanik mängu ka poliitilise kaardi, heites maavanemale ette asjaolu, et kontrolli teostav inspektor kuulub temaga samasse erakonda.

Lisaks loob Äripäev kunstli-

ÜLLE RAJASALU
Harju maavanem, RE

Nüüd, mil haridus- ja teadusministeerium on riikliku järelevalve lõpetanud ja selle tulemused avalikustatud, peab ka Äripäev tunnistama, et Tallinna Padriku lasteaia esineb mitmeid puudusi.

ku vastasseisu Tallinna linna-ga, väites täiesti asjakohatult, et linna haridusamet jäeti infosulgu ilmselt selleks, et eesmärk oli kindlustada järelevalvega tegelemine Rajasalu alluvatele.

Ajakirjanik võinuks omale selgeks teha seaduses sätestatu, et järelevalve koolieelse lasteasutuse õppe- ja kasvatusgevuse üle toimubki riigi poolt haridus- ja teadusministri ülesandel, muidugi võib kooli oma sisekontrolli teha oma äranägemisel.

Nüüd, mil ministeerium on riikliku järelevalve lõpetanud ja selle tulemused on avalikustatud, peab ka Äripäev tunnistama, et Tallinna Padriku lasteaia esineb mitmeid puudusi.

Üks olulisemaid järelevalve käigus ilmnenu probleeme on lasteaia õppekava mittevastavus koolieelse lasteasutuse riiklikule õppekavale. Lisaks sellele ei ole lasteaia loodud logopeedi ametikohta, kuigi selle ametikoha loomine on kohustuslik ja lastele vajalik.

Ennatlikult Äripäevas ilmunud artiklite seeriad ei aidanud lahendada probleeme lasteaia, vaid tekitasid uusi pingeid kõikide osapoolte vahel.

TOIMETUSE MÄRKUSED

1. ÄRIPÄEV tõstatas veebruaris teema sellepärast, et Tallinna Padriku lasteaia erakorralise riikliku järelevalve eest vastutanud Harju maavanem Ülle Rajasalu oli lasteaia perekondlikult seotud. Seetõttu sattus kahtluse alla järelevalve sõltumatus. Haridus- ja teadusministeeriumi otsus tühistada järelevalve näitas, et teema tõstatamine oli põhjendatud, järelikult mitte taunitav, nagu Ülle Rajasalu väidab.

2. ÄRIPÄEVAS ilmunud artikkel Padriku lasteaia toimunud järelevalve teemal ei sisaldanud ebaõigeid faktiväiteid. Ka Ülle Rajasalu ei too oma vastulauses välja ühtegi konkreetset faktiväidet.

3. ÜLLERAJASALU väidab, et "ei kontrollitud mitte konkreetse kasvataja tööd, vaid kogu lasteasutuse õppe- ja kasvatusgevust, st eeskätt lasteaia juhi tööd". Haridusministeeriumi tühistatud Harju maavalitsuse järelevalve õiendis on aga kirjas, et järelevalvet teinud ametnik vaatlus eeskätt Tammetõrude rühma tegevust, kus käis Rajasalu lapselaps. Ministeeriumi järelevalve õiendis ei ole ühtegi ettepanekut ega ettekirjutust rünnatud lasteaia-õpetajale.

4. ÄRIPÄEV ei loonud kunstlikku vastasseisu Harju maavalitsuse ja Tallinna linnavalitsuse vahel, nagu Ülle Rajasalu väidab. Äripäev kajastas asjaolu, et Tallinna haridusametit ei informeeritud Padriku lasteaia probleemidest, nagu on tavapärane praktika.

5. ÄRIPÄEVA ajakirjaniku tegevuse aluseks ei olnud kuulutatud. Padriku lasteaia direktor ei ole Äripäevale levinud kuulujutte ning info riikliku järelevalve toimumisest Padriku lasteaia ei tulnud Äripäeva toimetusse lasteaia direktorilt ega üheltki teiselt lasteaia töötajalt.

6. ÜLLERAJASALU sai esimeses järelevalvet puudutanud artiklis sõna pikas intervjuus. Toimetuse pakkus talle sõna ka hiljem, samuti avaldasime Ülle Rajasalu pöördumise ajakirjanike poole. Äripäev avaldas ka Ülle Rajasalu toetanud lastevanemate pöördumise.

Äriteenused

TEL 667 0105, reklaam@aripaev.ee

reklaam

PRIVILEEG
ainult Äripäeva lugejale

PRIVILEEG ON EKSKLUSIIVNE OSTUKESKKOND JUST SINULE, ÄRIPÄEVA LUGEJALE. Vaata pakkumisi privileeg.aripaev.ee

Teile -21%

Hansabuss Business Line'iga Riiga!

36-56 €

Riiga Hansabuss Business Line'iga! Mis iganes poleks Teie sõidu põhjus – äri- või lihtsalt ostureis – mugava Hansabuss Business Line'iga jõuate Riiga turvaliselt, puhununa ja täis energiat. Edasi-tagasi sõit Äripäeva tellijale alates 36 eurost (salongis Tourist Lux, täishind 46 eurot) kuni 50 euron (salongis Business Class, täishind 62 eurot).

Vaata kõiki pakkumisi: privileeg.aripaev.ee

Telli ja võida!

Telli kuu raamat „Mida küsida oma peegelpildilt“ ja võid võita **kino Artis kinkekaardi endale ja oma kaaslasele.** Loosi läheb kolm kahest kinkekaardist koosnevat auhinda.

Robert Steven Kaplan

MIDA KÜSIDA OMA PEEGELPILDILT

„Otsused, mis meid mõjutavad, ei ole alati õiged. Kuid kui me teame, kuidas neid teha, saame neid paremaks muuta.“

klubihind **23,50**
tavahind 29,50

Äripäeva raamatuklubi raamatuklubi.aripaev.ee

Jälgige meie tegemisi ka twitter.com/raamatuklubi ja Facebookis

TÕUSJA

Nõukogu väljavahetmise kutse aktivistinvestorilt saanud Hewlett-Packardil läks hästi.

Hewlett-Packard

23,43 USD **+1,38% ▲**

LANGEJA

Kullerifirma käis kääridaga selle aasta prognooside kallal, investorid seda ei nautinud.

FedEx

100,66 USD **-5,45% ▼**

ÄRIPÄEV 21. märts 2013

toimetaja Raivo Sormunen, tel 667 0173, e-post raivo.sormunen@aripaev.ee

BÖRS

Luksusautotootjad tulevad kriisiga hästi toime. Mis kriis ja kus?

RAINER SAAD
rainer.saad@aripaev.ee

Vaatamata Euroopa automüügi üldisele maldaiseisule ning nõrkadele numbritele, on luksusautode tootjad suutnud näidata tugevat müüki, kuna eelmisel aastal jõudsid mitmed neist rekordiliste müüginumbriteni.

Tööpuuduse kasvu ning nõrga majandusolukorra tõttu on Euroopa automüügi langus süvenenud ka sellel aastal. Langust on näidanud ka varem vastu pidanud Volkswagen ning Daimler. Brüsseli statistika järgi langes veebruaris uute autode müük võrreldes eelmise aastaga ligi 100 000 võrra. Kui 2012. aasta veebruaris müüdi 923 553 autot, siis tänavu 829 359 autot. Kahe kuu lõikes müüdi 1,75 miljonit autot, mida on 9,3 protsenti vähem kui aasta varem. Ühtlasi on see ka uue aastatuhande halvim veebruar.

Kõige enam kukkus müük Itaalias ning seda 17 protsenti. Euroopa suurima autotootja Volkswageni müük langes 7,2 protsenti, PSA Peugeot Citroëni müük 13 protsenti, Renault' 8,6 protsenti ning Fiatil 16 protsenti.

Selle kuu alguses ütles maailma suuruselt

34%

kasvas Lamborghini müük eelmisel aastal Euroopas ajal, mil keskklassi autode turg tõmbus kokku.

neljanda autotootja Renault-Nissani juht Carlos Ghosn, et Euroopa autoturg on kokku kukumas. "Peamine probleem on nõudluses, mis langes eelmisel aastal 8 protsenti ning on jätkanud langust ka tänavu. Koguturg on kokku kukumas." Ford prognoosib selleks aastaks Euroopas oma autodele 3–5 protsendilist langust ning hoiatas, et finantskriisieelse tasemele jõudmiseks on veel pikk tee minna.

Kui keskklassi autode müük läheb halvasti, siis luksusautode müük on seevastu näidanud rekordilisi numbreid.

Emotsionaalne side. Lamborghini eelmise aasta müük kasvas võrreldes 2011. aastaga 30 protsenti. Suure müügiedu taga oli ülimalt edukas Lamborghini Aventadori müük, mida õnnestus müüa 922 mudelit. Eelmisel aastal müüs Lamborghini kokku 2083 autot. Ameerika oli jätkuvalt Lamborghini suurim turg ning eelmisel aastal kasvas seal müük 50 protsenti. Euroopas suutis Lamborghini kasvatada müüki 34 protsenti. "Vaatamata praegustele majandustingimustele, on Lamborghini esitus olnud väga tugev," ütles Lamborghini juht Stephan Winkelmann mulluseid tulemusi kommenteerides.

"See on emotsionaalne side, mille inimesed tootemargiga loovad," ütles tarbijakäitumise uuringufirma Iceology konsultant Wes Brown

Forbesile. Luksusautod pakuvad ka kõige suuremat turvalisust, parimaid mugavuslahendusi ja tehnoloogiaid ning tarbijatele see meeldib.

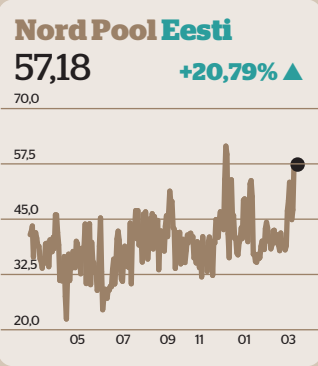
Bentley müük suurenes eelmisel aastal 8510 autoni, mis on 22 protsendiline kasv võrreldes 2011. aastaga. Nii nagu Lamborghini, asub ka Bentley suurim turg Ameerika Ühendriikides, kus suudeti müüki kasvatada 22 protsenti. Hiina müük kasvas 23 protsenti. Euroopa müük suurenes 12 protsenti. Kõige suurema kasvu tegi Jaapani turg, kus müük hüppas 73 protsenti. Tulemusi kommenteerides ütles Bentley tegevjuht Wolfgang Schreiber: "2012 oli Bentley'le suurepärase aasta. See oli võimalik, kuna me investeerime jätkuvalt uutesse mudelitesse ja oma töö tegemisse. 2013 saab luksustoodete turg olema jätkuvalt väljakutsuv, kuid uute mudelitega on meil potentsiaali säilitada kasv terve aasta jooksul."

Midagi investoritele. Maailma suurima luksusautode tootja BMW tegi 2012 rekordi, kui müüs 1,54 miljonit autot. BMW võib ka investorile huvi pakkuda, kuna autotootja aktsia hinna ja kasumi suhtarv P/E on 8,93, mis näitab, et tegu ei ole kalli ettevõttega. Suurimaks luksusautode müüjaks pürgiv Audi suutis eelmisel aastal müüa 19% rohkem autosid kui 2011. aastal. See on tugev tulemus ning Audi on ühtlasi ka teatanud, et investeerib järgmise nelja aasta jooksul laienemis-

10,8%

on aasta algusest toonud dollarites Dow Jonesi tööstuskeskmine. Euro nõrkuse tõttu on europõhiselt sama indeks tootnud 12,8%.

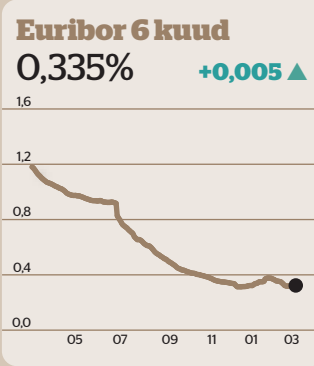
Eratarbijad peaks arvestama, et elektrienergia hinnale lisan- dub lepingus ka käibemaks.

Eurot on mõjutamas poliitili- sed mured euroala suurimates riikides.

Euroopa Keskpank ei pruu- gi enam baasintressimäärasid langetada.

KIIRUS
Hobujõud meelitavad ostjaid. Lamborghini müük kasvas eelmisel aastal 30%.

FOTO: REUTERS/
SCANPIX

plaanidesse 15 miljardit eurot. Frankfurdi börsil kauplev Audi on 2007. aasta tipust 15% kaugusel. Autoototja P/E on 5,77, mis näitab, et tegu on oda- va ettevõttega.

Eelmisel aastal suutis Porsche teha uue müü- girekordi oma 63aastases tegutsemisajaloos. Ka- heteist kuu jooksul müüdi üle kogu maailma 143 096 autot. Seda on 22,3 protsenti rohkem kui 2011. aastal. Porsche eelmise aasta käive kas- vas 26,9 protsenti, 13,86 miljardi euron. Ärika- sum tõusis 2,43 miljardi euron, mis on 19,3% pa- rem tulemus kui 2011. aastal. Porsche P/E on 2,36, mis on madalaim börsil kauplevatest luksusauto- de tootjatest.

Eesti luksusautode müük tegi tõusu. Tugevat müügikasvu on teinud luksusautode müük ka Eestis. Auto 100 AS müüs eelmisel aastal 61 Porsc- he ning neli Lamborghini mudelit ning pooled neist osteti ilma liisinguta. “Luksusautode seg- mendis oli 2012. aastal kindlasti elavnemine. Sõl- tuvalt margist oli number erinev, kuid keskmis- elt oli segmendi müügikasv umbes 40%. Kogu sõiduautode müügist oli 2012 n-õ luksusauto- de segmendi osakaal ligikaudu 7%, mis on paari protsendi võrra suurem kui eelneval aastal.” ütles Auto 100 ASi turundusjuht Lemmo Tigane, kelle sõnul müüsid nad eelmisel aasta 61 Porsche ning neli Lamborghini mudelit.

Kommerts pankade intressitooted

pank	jooksev hoius %		tähtajaline hoius %								
	keskmiselt kuu jäägil	kuu püsijäägil	1 kuu	2 kuud	3 kuud	6 kuud	9 kuud	1 aasta	2 aastat	3 aastat	min summa
Danske Bank					Kontakteeruge pangaga						
Swedbank***	0,01 (7)	-	-	-	0,06	0,16	0,26	0,36	0,46	0,56	190
Swedbank***	0,01 (7)		0,05	0,05	0,10	0,20	0,30	0,40	0,50	0,60	6000
Tallinna Äripank		0,05	0,10	0,15	0,20	0,40	0,50	0,70	0,90	-	200
Tallinna Äripank (3)		0,05	0,25	0,30	0,35	0,60	0,70	1,00	1,20	-	200
Nordea Pank	0,10		0,10	0,15	0,20	0,35	0,45	0,55	-	-	320
Citadele Pank	-	-	0,10	-	0,30	0,60	0,70	1,20	1,30	1,30	150
Versobank	0,05	0,10	0,50	0,60	0,70	1,00	1,30	1,50	1,70	2,00	350
DNB	0,10(7)	-	0,20	-	0,25	0,40	0,55	0,70	0,80	0,90	300
Krediidipank	-	0,01	0,15	0,25	0,30	0,55	0,75	1,00	1,20	1,20	100/200(4)
BIGBANK		-	0,15	0,20	0,25	0,45	0,45	0,90	1,25	2,00	300-1500
BIGBANK	-	-	-	-	-	0,45	0,45	0,90	1,25	2,00	1500-30 000
BIGBANK	-	-	-	-	-	0,50	0,50	0,95	1,30	2,05	üle 30 000

pank	tähtajaline hoius %, USD						
	1 kuu	2 kuud	3 kuud	6 kuud	9 kuud	1 aasta	min summa
Danske Bank			Kontakteeruge pangaga				
Swedbank	-	-	0,15	0,35	0,55	0,80	250
Swedbank	0,10	0,15	0,20	0,40	0,60	0,80	8400
Tallinna Äripank	0,15	0,25	0,25	0,55	0,70	0,55	200
Citadele Pank	0,10	-	0,30	0,60	0,70	1,20	200
Versobank	0,30	0,30	0,50	1,00	1,30	1,50	500
DNB	0,10	-	0,15	0,30	0,40	0,50	300
Krediidipank	0,15	0,20	0,30	0,55	0,70	0,90	100/200 (4)

kursid on päeva jooksul korrigeeritavad * maks 1999 eurot ** juriidiline isik ***avades tähtajalise hoiuse internetipangas, on intressimäär kuni 0.10% kõrgem (3) personaal pang, klientidele (4) kontoris (6) internetipanga tähtajalistele hoiustele (7) päevalõpu kontojäägil, (9) juriidilisele isikule/ eraisikule (10) LHV Pangal minimaalselt jäägil **** 2- ja 3aastaste hoiuste intressimäärade tutvumiseks kontakteeruge pangaga

Swedbank

Haarake võimalusest ja liituge 18.02.-31.03.2013 soodsalt Swedbanki pensioni III sambaga.

Swedbanki pensionifondide fondivalitseja on Swedbank Investeermisfondid AS. Tutvuge fondide prospektidega aadressil www.swedbank.ee/fondid või lähimas Swedbanki kontoris.

Lisainfo saamiseks pöörduge Swedbanki investeerimistoe poole telefonil 613 1606 või e-posti aadressil investeermistugi@swedbank.ee.

8,3374

Austraalia dollar	AUD	1,2469
Bulgaaria leev	BGN	1,9558
Hiina jüaan	CNY	8,0473
Hongkongi dollar	HKD	10,0489
India ruupia	INR	70,3500
Jaapani jeen	JPY	123,6900
Kanada dollar	CAD	1,3271
Korea won	KRW	1442,9800
Leedu lilt	LTL	3,4528
Läti lattu	LVL	0,7017
Norra kroon	NOK	7,5450

39,9500

Poola zlott	PLN	4,1609
Rumeenia leu	RON	4,4238
Singapuri dollar	SGD	1,6201
Suurbritannia nael	GBP	0,8552
Sveitsi frank	CHF	1,2222
Taani kroon	DKK	7,4532
Tai baat	THB	37,6960
Tšehhi kroon	CZK	25,6700
Türgi liir	TRY	2,3560
Ungari forint	HUF	304,9700
USA dollar	USD	1,2945

USD	
Nafta IPE, bbl	108,11
Nafta NYMEX, bbl	92,92
Mootoribensiin, t	973,00
Diislikütus, t	927,25
Kerge kütteõli, t	904,25
Masuut (1% väävel), t	613,00
Maagaas Henry Hub, btu, USD	3,91

nael = 453,59 g	
Kohv NYBOT, USc/nael	132,80
Valge suhkur NYSE LIFFE, USD/t	530,20
Kakao NYBOT, USD/t	2143,00
Nisu NYSE LIFFE, USD/t	194,50
Rapsiseemned NYSE LIFFE Pariis	468

Allikas: Bloomberg, kella 17 seisuga

USD/t	
Alumiinium LME	1946
Vask LME	7569
Plii LME	2180
Nikkel LME	16660
Tina LME	23300
Tsink LME	19215

USD/unts, unts = 31,1035 g	
Kuld COMEX	1607,20
Plaatina NYMEX	1568,13
Palladium NYMEX	744,90
Hõbe COMEX	28,76

aktsia	sulgemis- hind, EUR	muutus eelms, %	käive, EUR	P/E	ROE	P/B	divid. tootlus
Arco Vara	1,200	-1,64	1 292	-	-534,0%	1,69	0,0%
Baltika	0,740	1,93	21 593	32,5	8,0%	2,60	0,0%
Ekspress Grupp	1,080	1,89	22 049	12,6	6,4%	0,80	0,0%
Harju Elekter	2,600	-0,76	137 880	12,0	7,7%	0,93	2,7%
Järvevana	0,590	-1,67	3 245	-	0,0%	0,71	0,0%
Merko Ehitus	7,000	0,00	25 680	16,1	6,6%	1,06	0,0%
Nordecon	1,170	0,86	18 355	25,3	5,1%	1,29	0,0%
Olympic EG	1,930	-0,52	75 285	12,0	28,0%	3,35	5,2%
Premia Foods	0,656	1,55	328	288,4	0,2%	0,70	16,8%
Pro Kapital Grupp	2,250	0,00	0	-	-3,7%	1,85	0,0%
Silvano FG	2,670	0,75	187 020	7,4	27,5%	2,05	9,4%
Tallink Grupp	1,050	1,94	5 768 849	12,6	12,2%	1,54	0,0%
Tln Kaubamaja	6,080	0,00	21 946	11,8	14,4%	1,69	5,8%
Tallinna Vesi	10,300	0,00	129 473	9,1	26,7%	2,43	8,2%
Trigon PD	0,309	0,00	0	-	0,0%	0,64	0,0%
Skano Group	1,180	0,00	5 311	-	-2,8%	0,71	0,0%

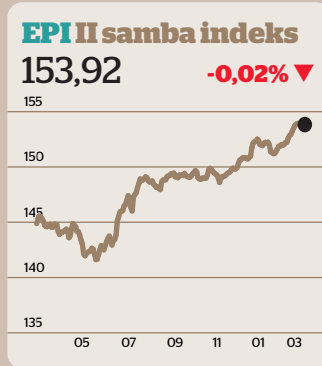
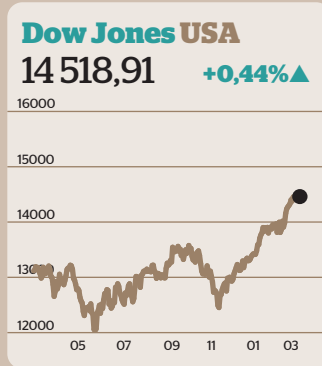
P/E arvutatud viimase nelja kvartali vahearuande (kui on olemas, siis rahvusvahelise raamatupidamisstandardi (IAS) kohase) konsolideeritud puhaskasumi põhjal

aktsia	sulgemis- hind, EUR	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Grindex	5,25	0,96	5,27	0,68	-
Latvijas Gaze	6,30	0,00	11,87	0,59	-
Olainfarm	4,40	1,62	6,36	1,71	-

aktsia	sulgemis- hind, EUR	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Apranga	2,67	0,75	-	3,7	4,0
City Service	2,020	0,50	15,2	1,2	11,4
Invalda	2,300	-0,43	-	1,1	-
Linas Agro	0,700	1,45	2,8	0,9	-
Panevezio Statybos	1,160	0,00	19,7	0,6	-
Siauliu Bankas	0,278	-1,07	17,4	0,7	-
Snaige	0,470	-4,67	-	1,7	-
TEO LT (Telekomas)	0,822	-0,12	13,9	2,1	7,0

aktsia	hind, EUR	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Alma Media	3,85	-3,75	17,4	3,6	2,6
Citycon	2,43	0,41	10,0	0,8	5,5
Elisa Comm.	16,36	-1,92	12,3	3,0	7,9
Finnair	2,93	0,00	-	0,5	-
Fortum	15,21	0,93	9,6	1,3	-
HKScan	3,82	0,26	13,8	0,5	4,5
Kesko	24,98	1,75	19,1	1,1	4,8
Neste Oil	11,35	1,16	-	1,1	3,1
Nokia	2,61	0,85	-	1,2	7,7
Olvi	21,99	-0,05	17,8	3,1	2,3
PKC Group	18,10	0,33	15,9	2,3	3,3
Stockmann	13,08	-0,46	17,6	1,1	3,8
Stora Enso	5,16	0,98	8,5	0,7	-
UPM Kymmene	8,84	1,14	-	0,8	6,8
YIT	16,89	2,36	11,9	2,1	4,4

18 INVESTOR investeerimisfondid

ÄRIPÄEV 21. märts 2013

toimetaja Romet Kreek, tel 667 0192, e-post turud@aripaev.ee
reklaamiosakond, tel 667 0105, e-post reklaam@aripaev.ee

26. märtsil
Sokos Hotel Virus

KÜTUSETURU
KONVERENTS 2013

Kütuseturu areng ja tulevik

09.30–10.00 Registreerimine ja hommikukohv

09.50–10.00 Moderaatori avasõnad.
Eesti Vedelkütusevaru Agentuuri juhatuse liige **PRIIT ENOK**

10.00–10.30 Milline on olnud kütuseturu areng 20 aasta jooksul?
Eesti Öliühingu esimees **TOOMAS SAKS**

10.30–11.00 Mida toob kaasa 2020. aasta Euroopa Liidu taastuvenergia direktiiv mootorikütuste turul?
Majandusministeeriumi säästva energia talituse juhataja **MADIS LAANISTE**

11.00–11.30 Milliste suundadele peaks muutumas kütuseturu olukorras liikuma?
Tehnikateadlane ja teadustoimetaja **MAREK STRANDBERG**

11.30–12.00 Millised on olnud eelmisel aastal peamised maksupettused kütuseturul?
Maksuameti peadirektori asetäitja **EGON VEERMÄE**

12.00–13.00 Lõuna

13.00–13.30 Kas alternatiivsed kütused sobivad tänapäeva autodele?
Autode Müügi ja Teenindustevõtete Eesti Liidu tegevjuht **ARNO SILLAT**

13.30–14.00 Millised on metaankütuste kasutamise eeldused Eesti transpordis?
Mõnus Minek OÜ omanik **AHTO OJA**

14.00–14.30 Kas eelistada elektriautot või gaasiautot?
ASi Reola Gaas tegevjuht **JAANUS MUMM**

14.30–15.00 Kogemuslugu: millised on gaasiautode kasutamise võimalused ja piirangud?
ASi Eesti Post transpordihalduse grupi juht **ARTHUR RAICHMANN**

15.00–15.30 Kohvipaus

15.30–16.00 Analüüs: kuidas mõjutab maailma majanduses toimuv toorainete hinda?
Tarkinvestor.ee asutaja **KRISTJAN LEPIK**

16.00–16.20 Mida kujutab endast Eesti Energia põlevkiviõli rafineerimistehas?
Eesti Energia õli tootmise osakonna juhataja **INDREK AARNA**

16.20–16.40 Mis seisus on praegu vedelkütuse tootmine VKGs?
Viru Keemia Grupp ASi juhatuse liige **JAANUS PURGA**

16.40–17.00 Arutlusring: Kas põlevkivist on võimalik kvaliteetset diislikütust teha?

Märtsi soodushind (01.03.13-21.03.13) on **209 eurot** (km-ga 250,8 eurot)
Täishind alates 22.03.13 on **239 eurot** (km-ga 286,8 eurot)
Registreerimine telefonil 6670 0411
või registreerimine@aripaev.ee
Projektijuht: Karit Jögi, telefon 667 0304

Äripäev

Koostööpartner:

 Eesti Öliühing
ESTONIAN OIL ASSOCIATION

FONDID

reklaam

Avaron Asset Management

19.03

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Avaron Areneva Euroopa Fond A, EUR	3,39	3,51	3,44	12,49	5,93	8,72	3,40	-5,63	18 454 591
Avaroni Privaatportfell B, EUR	13,44	13,44	13,44	3,47	2,88	8,00	5,65	-	5 425 541
Avaron Ida-Euroopa Völakirjafond A, EUR	10,64	10,64	10,64	1,47	1,89	-	-	-	5 289 731

Compensa Life

18.03

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Kasvuportfell, EUR	-	-	1,39	-	5,50	19,70	8,50	5,10	5 381 073
Völakirjaportfell, EUR	-	-	11,85	-	0,50	5,00	4,00	-	536 484

Kasvuportfelli mahu info on antud seisuga 28.02.2013. Völakirjaportfelli mahu info on antud seisuga 28.02.2013.

Danske Capital AS

19.03

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Danske Pension 25, EUR	0,96	0,97	0,97	1,07	1,09	6,70	2,84	3,00	10 808 218
Danske Pension 50, EUR	1,11	1,13	1,13	1,47	1,88	6,77	2,78	3,18	147 774 384
Danske Pension Intruss, EUR	0,87	0,88	0,88	0,68	0,33	6,53	3,06	3,32	3 344 828
Vabatahtlik Pensionifond									
Danske Pension 100 Pluss, EUR	1,41	1,45	1,42	7,34	3,45	8,86	5,31	5,04	3 051 082
Vabatahtlik Pensionifond									
Danske Pension Intruss Pluss, EUR	0,76	0,78	0,76	2,92	0,18	5,95	2,94	-	194 547

Info teiste Danske Capitali ja Danske Invest fondide kohta on avaldatud veebilehel www.danskecapital.ee.

ERGO Funds

19.03

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
ERGO Pensionifond 2P1, EUR	0,92	0,93	0,93	0,00	0,22	3,96	3,09	3,99	8 392 509,41
ERGO Pensionifond 2P2, EUR	1,10	1,11	1,11	1,86	1,67	4,35	2,75	2,00	41 103 013,39
ERGO Pensionifond 2P3, EUR	0,63	0,63	0,63	2,54	2,43	3,81	-	-	1 325 605,66
ERGO Pensionifond 3P1, EUR	0,85	0,87	0,86	2,04	2,00	5,10	2,28	-	410 070,15
ERGO Pensionifond 3P2, EUR	0,89	0,90	0,90	2,74	1,94	4,27	2,29	-	324 420,06
ERGO Pensionifond 3P3, EUR	0,84	0,86	0,85	3,70	2,80	1,61	-1,38	-	309 362,30

LHV Varahaldus

19.03

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Pensionifond L, EUR	1,38	1,40	1,40	2,04	2,52	7,52	5,79	5,87	164 793 720
Pensionifond M, EUR	1,10	1,11	1,11	1,38	1,39	6,41	4,85	6,92	25 218 806
Pensionifond S, EUR	1,17	1,18	1,18	0,78	0,34	4,82	3,87	7,48	36 915 640
Pensionifond XL, EUR	1,18	1,20	1,20	2,25	3,66	8,72	5,71	5,94	38 460 333
Pensionifond XS, EUR	1,08	1,10	1,10	0,72	0,23	5,93	4,23	7,34	8 497 533
Täiendav Pensionifond, EUR	1,31	1,32	1,32	7,85	3,81	9,16	6,23	4,63	4 850 158
LHV Pärsia Lahe Fond A, EUR	9,20	9,30	9,30	14,12	13,30	14,16	11,45	-1,39	-
LHV Pärsia Lahe Fond B, EUR	5,88	5,94	5,94	14,18	13,30	14,16	11,44	-1,40	5 636 033
LHV Maailma Aktsiad Fond A, EUR	8,22	8,30	8,30	15,11	2,50	0,73	1,08	-0,63	-
LHV Maailma Aktsiad Fond B, EUR	5,25	5,30	5,30	15,10	2,50	0,73	1,07	-	1 407 310

Nordea Pensions Estonia

19.03

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Nordea Pensionifond A, EUR	0,93	0,94	0,94	2,22	3	4,97	4,76	-	50 115 449,89
Nordea Pensionifond A Pluss, EUR	0,76	0,77	0,77	2,82	4,43	5,3	5,05	-	5 467 753,69
Nordea Pensionifond B, EUR	0,89	0,90	0,90	1,50	1,35	5,48	4,5	-	10 820 323,74
Nordea Pensionifond C, EUR	0,82	0,83	0,83	0,76	0,09	4,86	3,29	-	1 994 651,46
Nordea Pensionifond Aktsiad 100, EUR	1,13	1,15	1,14	11,77	6,08	6,22	6,13	-	3 366 746,14
Nordea Pensionifond Intruss Pluss, EUR	0,71	0,72	0,72	0,00	1,25	5,85	-	-	521 422,19

Fondivalitsejad

AVARON ASSET MANAGEMENT Narva mnt 5-58, Tallinn 10117, tel 664 4205, faks 664 4201, info@avaron.ee, www.avaron.ee
DANSKE CAPITAL AS Narva mnt 11, Tallinn 15015, tel 675 2295, faks 675 2895, funds@danskebank.ee, www.danskecapital.ee, www.danskebank.ee
ERGO FUNDS AS A. H. Tammsaare tee 47, Tallinn, tel 610 6500, faks 610 6501, funds@ergo.ee, www.ergo.ee

AS GA FUND MANAGEMENT Roosikrantsi 11, Tallinn 10119, tel 680 2680, faks 680 2681, info@gafm.ee, www.gafm.ee
AS GILD PROPERTY ASSET MANAGEMENT Swiss House, Roosikrantsi 11, Tallinn 10119, tel 680 2630, faks 680 2631, info@gildrealstate.com, www.gildrealstate.com
LHV VARAHALDUS AS Tartu mnt 2, Tallinn 10145, tel 680 0400, faks 680 0402, info@lhv.ee, www.lhv.ee

NORDEA PENSIONS ESTONIA AS Liivalaia 45/47, Tallinn 10145, tel 710 1250, faks 710 1251, eesti@nordea.com, www.nordea.ee
AS SEB VARAHALDUS Tornimäe 2, Tallinn 15010, tel 665 6565, faks 665 7122, fondid@seb.ee, www.seb.ee
SWEDBANK INVESTEERIMISFONDID AS Liivalaia 8, Tallinn 15038, tel 631 1606, faks 631 1636, funds@swedbank.ee, www.swedbank.ee/fondid

Maaklerifirmad

COMPENSA LIFE VIENNA INSURANCE GROUP SE Roosikrantsi 11, Tallinn, tel 610 3000, faks 610 3010 info@compensallife.ee, www.compensallife.ee
LHV Tartu mnt 2, Tallinn, tel 680 0400, faks 680 0402

VERSOBANK AS Pärnu mnt 12, Tallinn, tel 680 2500, faks 680 2501
DANSKE BANK Narva mnt 11, Tallinn, tel 630 2104
SEB ENSKILDA EQUITIES Tornimäe 2, Tallinn, tel 665 6622, faks 665 6802

MANDATUM LIFE INSURANCE BALTIC SE Viru väljak 2, Tallinn, tel 681 2300, info@mandatumlife.ee, www.mandatumlife.ee
SWEDBANK AS Liivalaia 8, Tallinn, tel 631 0310, faks 631 0410

senti aktsia kohta teenis kvartalis kasumit Lennar võrreldes mulluse 8 sendiga. Analüütikud ootasid USA suuruselt kolmandalt elamuehitajalt 15sendist kasumit.

Stuart Miller: Praegused turuolud on tingitud tugevast nõudlusest, mida toetavad madalad intressimäärad ja atraktiivsed elamuhinnad, mis on viinud väga käepäraselt väikeste kuumakseteni.

Lennari juhatuse esimees rääkis USA ehitusturu olukorrast.

FONDID

reklaam

Mandatum Life

19.03

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Investeeringute haldusteenus:									
Turvaline, EUR	114,24	113,67	113,67	-	0,59	5,43	4,06	-	-
Konservatiivne, EUR	112,28	111,17	111,17	-	1,70	1,72	2,34	-	-
Tasakaalustatud, EUR	111,74	110,09	110,09	-	2,25	-0,63	1,32	-	-
Progressiivne, EUR	106,50	104,41	104,41	-	2,94	-3,50	-0,26	-	-
Agressiivne, EUR	110,77	108,60	108,60	-	2,88	-3,13	-0,31	-	-
Investeeringisportfellid:									
Mandatum Life Fixed Income Abs, EUR	139,87	139,18	139,18	-	0,69	6,23	4,58	-	-
Mandatum Life Global Food Abs, EUR	121,93	119,54	119,54	-	1,42	-6,79	-0,02	-	-
Mandatum Life Emerging Opportunities Abs, EUR	104,58	102,53	102,53	-	-0,99	-3,40	-2,44	-	-
Mandatum Life Global Equity Abs, EUR	138,87	136,14	136,14	-	2,90	1,04	-0,36	-	-
Mandatum Life Europe Equity Abs, EUR	153,60	150,59	150,59	-	2,55	1,90	0,64	-	-

Swedbank Investeeringisfondid AS

19.03

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Pensionifond K1, EUR	0,80	0,81	0,81	1,80	-0,09	4,48	3,13	1,33	42 113 493,55
Pensionifond K2, EUR	0,88	0,89	0,89	3,26	0,85	5,86	3,95	0,61	159 117 125,81
Pensionifond K3, EUR	1,03	1,04	1,04	6,25	2,14	6,66	4,93	0,76	403 687 482,39
Pensionifond K4, EUR	0,76	0,77	0,77	10,68	3,12	6,32	4,78		32 639 313,03
Pensionifond V1, EUR	1,19	1,20	1,20	4,17	1,22	7,65	4,58	0,11	9 564 117,65
Pensionifond V2, EUR	0,92	0,93	0,93	7,99	2,91	7,95	5,15	-0,76	17 528 422,54
Pensionifond V3, EUR	1,07	1,08	1,08	13,48	4,84	7,40	4,97	-2,39	34 785 215,88
Kesk-Aasia Aktsiafond, EUR	4,00	4,10	4,04	21,34	4,42	-11,58	-8,49	-15,30	5 720 554,91
Ida-Euroopa Aktsiafond, EUR	8,35	8,56	8,43	25,17	-0,75	13,75	2,27	-14,29	28 694 801,35
Ida-Euroopa Kinnisvara Af, EUR	3,39	3,47	3,42	24,07	3,07	9,49	-4,76	-21,46	7 841 640,67
Fondifond 100, EUR	10,04	10,29	10,14	16,57	5,97	6,73	4,73	-1,31	63 874 706,57
Fondifond 30, EUR	11,17	11,45	11,28	5,69	2,14	7,34	3,92	1,46	14 418 371,18
Fondifond 60, EUR	10,74	11,01	10,85	10,32	3,76	7,16	4,68	0,26	52 218 651,93
Venemaa Aktsiafond, EUR	15,53	15,93	15,69	24,30	3,05	-1,69	1,74	-7,78	48 814 725,40

AS SEB Varahaldus

19.03

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
SEB Energiline Pf, EUR	0,738	0,746	0,746	2,85	3,54	3,12	1,88		9 270 587,28
SEB Konservatiivne Pf, EUR	0,902	0,912	0,912	0,84	-0,14	3,06	2,98	4,37	54 098 953,31
SEB Optimaalne Pf, EUR	0,827	0,835	0,835	0,99	1,18	3,15	2,28		12 955 557,00
SEB Progressiivne Pf, EUR	0,958	0,968	0,968	1,63	2,07	4,12	2,42	-0,95	273 823 846,17
SEB Aktiivne Pf, EUR	0,921	0,940	0,930	12,67	4,53	3,00	3,15	-1,60	13 903 568,02
SEB Tasakaalukas Pf, EUR	1,131	1,154	1,143	3,79	0,84	3,48	2,36	-0,31	10 500 534,34
SEB Aktiivne Fondifond A, EUR	7,169	7,314	7,241	10,99	3,940	3,950	4,670	-3,740	4 161 007,66
SEB Dünaamiline Fondifond A, EUR	8,493	8,665	8,579	7,53	2,300	3,120	4,270	-2,540	6 010 702,18
SEB Tasakaalukas Fondifond A, EUR	10,674	10,890	10,782	3,36	0,750	5,950	4,450	1,620	1 135 007,40
SEB Ida-Euroopa Võlakirjafond A, EUR	13,127	13,127	13,127	5,17	-0,240	8,460	6,120	5,720	62 239 926,24
SEB Kasvufond A, EUR	6,347	6,476	6,412	21,88	-3,740	0,420	-1,490	-5,860	14 861 127,28
Vahendatavad Fondid *									
SEB Corporate Bond Fund, EUR	1,509	1,509	1,509	2,91	0,270	7,480	4,880	5,080	422 140 000,00
SEB Danish Mortgage Bond Fund, EUR	129,146	129,146	129,146	2,92	-0,100	4,050	4,970	5,340	157 500 000,00
SEB High Yield Fund, EUR	130,184	131,486	130,184	3,87	1,740	9,340	-	-	1 959 860 000,00
SEB Short Bond Fund EUR	1,271	1,271	1,271	0,21	0,160	-0,080	0,040	-	55 910 000,00
SEB Strategy Balanced Fund	106,052	107,113	106,052	-	2,700	-	-	-	285 560 000,00
SEB Strategy Defensive Fund	105,542	105,542	105,542	-	1,600	-	-	-	196 920 000,00
SEB Strategy Growth Fund	108,294	109,377	108,294	-	5,470	-	-	-	201 170 000,00
SEB Strategy Opportunity Fund	106,347	107,410	106,347	-	4,140	-	-	-	296 300 000,00
SEB Eastern Europe Fund ex Russia, EUR	2,777	2,833	2,805	20,07	-1,510	6,650	-0,390	-3,270	163 970 000,00
SEB Eastern Europe Small Cap Fund, EUR	2,590	2,642	2,616	15,96	3,070	-4,490	-7,000	-5,940	73 040 000,00
SEB Russia Fund, EUR	9,473	9,665	9,569	24,41	-0,970	-14,580	-2,620	-1,520	308 310 000,00

* Vahendatavate fondide tagasivõtmis- ja väljalaskehindude saab vaadata www.seb.ee/fondikursid. Fondide mahud on seisuga 31.01.2013.

Trigon Funds

19.03

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Arenevate Turgude Agrisektori Fond, EUR	89,50	92,24	91,33	22,75	6,69	-8,91	-20,41		2 292 038
Arenevate Turgude Finantssektori Fond, EUR	177,22	182,64	180,83	17,85	9,15	8,21	0,40		4 893 238
Uus Euroopa Kasvufond, EUR	13,42	13,90	13,63	21,15	5,62	5,94	-6,47	-11,61	1836 785
Uus Euroopa Fond, EUR	20,17	20,89	20,48	13,67	0,57	10,55	7,69	-3,17	22 152 758
Venemaa Top Picks Fond, EUR	19,53	20,22	19,83	25,90	-4,48	-13,72	3,38	-0,51	9 341 079

IKT AASTAKONVERENTS

26.04.2013 | 8.30-16.55

IKT VÄLJAKUTSED ja PARIMAD PRAKTIKAD 2013

NET/WÖRK konverents keskendub IKT väljakutsetele ja parimatele praktikatele Eesti majanduse võtmesektorites.

- Telekomi sektor
- Logistikasektor
- Finantssektor
- Põllumajandus
- Turism
- Tööstus
- Kaubandus
- Avalik sektor
- Tervishoid
- Haridus
- Kohalikud omavalitsused

Nordic Hotel Forumi konverentsisaalis Sirius:

- 08.30-09.00 HOMMIKUKOHV
- 09.00-09.15 Avamine, sissejuhatus
- 09.15-10.00 Eesti IKT ettevõtjate võimalused Euroopas. Krum Garkov, Euroopa IT agentuuri (The European Agency for Operational Management of Large-scale information systems) juht

IKT VÄLJAKUTSED ERINEVATES SEKTORITES:

- 10.00-10.20 Telekomi sektor: Kalev Reiljan, Elioni tehnoloogiajuht
- 10.20-10.40 Logistikasektor: kinnitamisel
- 10.40-11.00 Finantssektor: Ain Rasva, SEB Panga Eesti ja Läti IT juht
- 11.00-11.20 KOHVIPAUS
- 11.20-11.40 Põllumajandus: Martin Paukson, Trigon Agri tootmis- ja logistikajuht
- 11.40-12.00 Turism: Enn Lamp, Estonian Airi e-kommerts juht
- 12.00-12.40 Tööstus: Janar Eit, Promens AS arendusjuht
- 12.40-13.00 Kaubandus: Andreas Leznevsky, Tallinna Kaubamaja IT direktor
- 13.00-14.00 LÖUNAPAUUS
- 14.00-14.20 Avalik sektor: Mehissihvart, Registrate ja Infosüsteemide Keskuse direktor
- 14.20-15.00 Tervishoid: Madis Tiik, Soome innovatsioonifondi SITRA e-tervise spetsialist
- 15.00-15.20 Haridus: kinnitamisel
- 15.40-16.00 Kohalikud omavalitsused: Jaan Oruaas, Anija vallavolikogu esimees
- 16.00-16.55 Vestlusring kõigi esinejate osavõtul. Küsimused ja vastused.
- 16.55 LÖPP

Konverentsi soodushind kuni 19. aprillini on 199 eurot (km-ga 238,80 eurot). Alates 20. aprillist kehtib hind 249 eurot (km-ga 298,8 eurot). Mitme osaleja puhul ühest ettevõttest küsi soodustust. Lisainfo ja registreerimine telefonil 667 0411 või aadressil marek@ituudised.ee. Projektijuht Marek Mühlberg, www.ituudised.ee.

Lawrence D. Fink: See on kõigest 10 miljardi dollari küsimus. See meenutab meile, et Euroopa remontimine on veel mitmete aastate kaugusel.

BlackRocki juhatuse esimees nimetas Küprose kriisi ebaoluliseks majandusteenaks, mis jätab turud üksikõikseks, kuid sellele vaatamata peaksid USA aktsiad tema ootuse kohaselt tänava tõusma 20%.

827,48

+0,70%

perioodi kõrgeim 827,48
perioodi madalaim 585,08

TÕUSJAD

Kemira

11,48 EUR

+3,89%

OTP Bank

4570 HUF

+3,35%

Electrolux B

173,40 SEK

+3,09%

France Telecom

8,57 EUR

+2,95%

Erste Group Bank

23,20 EUR

+2,70%

HeidelbergCement

58,22 EUR

+2,48%

Jaapani aktsiaturg on aasta algusest tõusnud jeenides ligi 20% ja eurodes ligi 11%. Abenomicsi ähvardus on vähemalt aktsiate hinnad liikvele ajanud, iseasi, kas ka majandus sellele soovitud moel reageerib ning toob Jaapani deflatsioonist välja.

Mis meid ootab sel aastal börsidel ees?

Nii pealju, kui on maailmas inimesi, on ka erinevaid arvamusi. Toome siin ära vaid mõne. Maailma suurima *private equity* firma juht Laurence D. Fink ütles, et Küprose probleem on täiesti ebaoluline. Kuna USA majandus peaks hoogu üles võtma, ootab ta USA aktsiaturult sel aastal 20% tõusu.

Mina olen ise ettevaatlikult optimistlik. Kui mõelda makroteemade peale, siis on raske leida põhjust, miks olla aktsiates. Samas ei näe ka erilist põhjust aktsiatest eemal olla, kuna teised varaklassid pakuvad ebarahuldavat tootlust, välja arvatud ehk alternatiivsed varad.

Eile sai Swedbankis kohtumisel kah põgusalt vaadatud, millised on Swedbanki Balti ja Rootsi parimad aktsiasoovitused ning mida turgudest arvata. Selgus huvitav vastuolu. Swedbanki Balti aktsiaanalüüsi juht Marek Randma rääkis, et Olympic EG aktsia on väga madalalt hinnatud, tugeva rahajäägi ja rahavooga ettevõtte, mis on võimeline atraktiivset dividendi pakkuma. Dividendiideede seas oli Baltimaades ka Tallinna Vesi ja Tallinna Kaubamaja. Tõusupotentsiaalilt ehk siis suurema hinnasihi ja börsihinna vahena figureerisid tugeva ostusoovitusega Grindeks, Eesti Ekspress ja City Service.

Huvitav on see, et kui ettevõtete ja aktsiate analüüsija leidis palju ostmisväärilisi atraktiivselt hinnatud aktsiaid, siis laiemat pilti ehk makro ja turgude teemat jälgiv Kristjan Tamla ütles, et selle aasta börsitõus on suuremaks osaks juba tehtud ehk ajalugu. See vaade on parimal juhul neutraalne, halvimal juhul negatiivne – selle peab igaüks ise lahti mõtestama – kas istuda aktsiates edasi või neist lahti saada.

Fondides on vähendatud arenevate turgude osakaalu. Viimase kuu aja jooksul on märgata arenevate turgude aktsiafondidest raha väljatõmbamist. Tavaliselt on lugu sedasi, et kui fondidest raha väljavõtmine jätkub, kipuvad ka aktsiaturud võtma suunda alla, sest selleks, et investor saaks fondist raha kätte, peab fondil raha olema, ja kui seda tuleb fondi vähem sisse, kui läheb välja, ei jää muud üle, kui aktsiaid müüa. Kui müügisurvele ei tule vastu ostuhoovi, kipuvad aktsiate hinnad tiksuma allapoole. Püüame siis turul olla valmidusega sealt vajadusel lahkuda.

ROMET KREEK
romet.kreek@aripaev.ee

Viimase kuu aja jooksul on märgata arenevate turgude aktsiafondidest raha väljatõmbamist.

KRIIS

Kas keegi saab aru, mis toimub Küprosel?

Küprose lugu muutub iga tunniga, kirjutas analüütik John Mauldin investeerimisalases uudiskirjas ja esitas küsimuse, kas keegi saab aru, mis Küprosel toimub.

Ei ole selge, mida teeb Küprose parlament. Nad võivad lihtsalt öelda “ei” või muuta arvukalt asju. Kogu see asi on ilmselgelt tülikas. See illustreerib, mille kohta ma ütlen, et EL teeb reegleid käigu pealt, kirjutas ta. Miks võtta raha ära leskedelt ja siis vabastada sellest Kreeka pankade konitorid? Ma kuulen põhjuseid, kuid ma ei mõista neid. Kõik käib selle ümber, et kaitsta panku ja institutsioone ja mitte kaitsetuid.

“Kogu see asi on nii pöörane, et mulle tundub, et ma vaatan teleskoopi vales toru otsast,” jätkas ta.

“Jumal küll, miks peaks looma olukorda, mis julgustab inimesi võtma hoiused pangast välja raha omaniku alusel?” küsis ta. “Kui Euroopa Liidu riigi kodanike hoiused ei ole vähemalt 100 000 € osas bürokraatide eest kaitstud, siis miks me peaks usaldama üksikõik millist panka?”

Miks pagana pärast paistab IMF dikteerivat, et hoiustajad peavad raha kaotama? Miks Kreeka pankade turgi hoiustajad peavad raha kaotama, kui kreeka hoiustajad Kreeka pankades ei kaota raha?

TEHING

Kas Citi fond ostis jälle Tallinkit?

Võimalik, et eile ostis taas Tallinki aktsiat Citi fond.

Eile kell 14.19 vahetas omaniku ühes tehingus 4 893 659 Tallinki aktsiat hinnaga 1,03 eurot. Tehingu käive oli 5 040 468,77 eurot.

2012. aasta lõpus Tallink Grupi suuromanikuks kerkinud CVC Growth Fund II tütarettevõtte Baltic Cruises Holding L.P on värske aktsiarahamatu põhjal suurendanud möödunud nädala lõpus laevandusfirmas veel ligi 120 000 aktsia võrra oma osalust. 8. märtsil 2013 ostis Baltic Cruises fondidelt ja suuromanikelt juurde 5,25 miljonit aktsiat ning möödunud nädalal on lisanud fondi kontole veel ligi 120 000 aktsiat.

LANGEJAD

Fedex

100,92 USD

-5,20%

Alma Media

3,85 EUR

-3,75%

Elisa

16,36 EUR

-1,92%

Playtech

626,00 GBp

-1,88%

Caterpillar

86,90 USD

-1,56%

Marks & Spencer

392,50 GBp

-1,41%

Keegi tegi eile Lõuna-Korea pankade ja meediaväljaannete vastu kahe aasta võimsama küberrünnaku.

ÄRIPÄEVA KOOLITUSED

ÄRIPÄEVA JUHTIMISKOOL

28. märts - Strateegiline juhtimine

Kuidas ellu viia ettevõtte eesmärged tuginedes seitsmele strateegia põhiküsimusele?

Koolitaja on **IVAR LUKK**

Hind 389,0 eurot (km-ga 466,8 eurot)

25. aprill - Tulemuste saavutamine

Kuidas luua olukorda, kus töö on edukalt tehtud, alluvad rõõmsad ning juht saab tööpäeva õigeaegselt lõpetada

Koolitaja on **ELAR KILLUMETS**

Hind 389,0 eurot (km-ga 466,8 eurot)

Täpsemad programmid aadressil
www.koolitus.aripaev.ee

FINANTSTEADMISTE KOOL JUHTIDELE

9. aprill - Finantsanalüüs

Hind 353,0 eurot (km-ga 423,6 eurot)

7. mai - Kuluarvestus ja eelarvestamine

Hind 353,0 eurot (km-ga 423,6 eurot)

Koolitaja on Eesti Raamatupidajate Kogu juhatuse liige, vandeaudiitor, TTÜ dotsent
MARGUS TINITS

Äripäev

Info ja registreerimine telefonil **667 0100**, elektronposti aadressil
koolituskeskus@aripaev.ee või koduleheküljel **www.koolitus.aripaev.ee**